

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VIII. évfolyam 4. szám (8 Jahrgang Nr. 4.) A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1976 április hó

Tamás, nyújtsd ide ujjadat...

Festmény egy Krisztus élete című könyvből (XII. sz.)

Legenda?

Tamás apostol egyéniségét teljes hűséggel rajzolta meg nekünk Szent János evangélista. Megfesti három — ma talán kritikusnak neveznék — magatartását az Úr Krisztussal szemben. Csak négy mondását idézi, de ezekből is tökéletesen élénk tárulnak a «hitellen» apostol jellemvonásai.

1. «Menjünk mi is, haljunk meg velem!»

Tamásról János először könyve 10. fejezetében ír. Ebből tudjuk meg, hogy a zsidók Jeruzsálemben a templomszentelés ünnepén Jézust meg akarták kövezni azért a «károklásért», hogy ember létére Istenné teszi magát (Jn 10, 33). Mikor Jézus kiszabadul kezeik közül, átmegy tanítványaival együtt a Jordánon túli részre. Itt éri utol a Lázár barátja betegségéről hozott hír. De csak két nap múlva, mikor már tudja, hogy Lázár halott, intézkedik, hogy menjenek vissza Judeába. Tanítványai vissza szeretnék tartani: «Most akartak megkövezni a zsidók és újra odamész?» (Jn 11, 8.)

Lehet, hogy Tamás apostol aggodalma volt a legnagyobb, mert mikor kiderült, hogy Jézus elhatározása megváltoztathatatlan, apostoltársai előtt ezt a kijelentést teszi: «Menjünk mi is, haljunk meg velem!» (Jn 11, 16.) Kijelentése hűségét és nagylelkűségét mutatja, de még inkább azt is, mennyire veszélyesnek ítélte meg a helyzetet. Tamás hűséges és ragaszkodó tanítványa Jézusnak, de nehéz helyzetben elfogja az aggodalom, félelem és nyugtalanítja Mestere biztos magatartása. Tamás pesszimizmusra hajló, sötétben látó egyéniség.

2. «Uram, nem tudjuk, hová megy, hát hogy ismerhetnénk az utat?»

Ezt a nagy bizonytalanságot eláruló kérdést Tamás apostol vetette közbe Jézusnak az utolsó vacsorán. Jézus arról szólt búcsúbeszédében, hogy érkezett az idő, amikor visszamegy — övéinek is helyet készíteni — Atyjához. Jézus nyilván közeli haláláról beszél,

(Folytatás a 3. oldalon)

Az apostoli hitvallás teológiai magyarázata

A vallás gyökere az Istenbe vetett hit

Az első hitágazat így szól: Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében. Jelen cikkünkben e hitágazatnak csak első feléről lesz szó, azaz Istenről, hitünk elsődleges tárgyáról.

Hitünk tárgyát sok minden képezi: Isten léte, mindenhatósága; Krisztus Jézus személye, élete, halála feltámadása; a Szentlélek, az Egyház, az örök élet; Szűz Mária, a szentek stb. Nos az Apostoli Hitvallás hitünk tárgyát részletezi és első helyen hitünk fő tárgyát, Istent, említi meg. Isten hitünk fő tárgya, mert ha valaki nem hisz Istenben, akkor a hitágazat többi tételeit sem fogadhatja el. A keresztény vallás legmélyebb gyökere az Istenbe vetett hit.

Az Apostoli Hitvallás nem azt mondja: tudom Istent, hanem hiszek Istenben. Más tudni és más hinni. Amit tudok, azt

azért fogadom el igaznak, mert tapasztalom, vagy mert közvetlenül nyilvánvaló számomra, vagy mert egy másik nyilvánvaló igazságból vezetem le. Így tudom, hogy a világ létezik, mert látom, tudom, hogy értelmem van, mert gondolkodom, tudom: kétszer kettő négy, mert nyilvánvaló számomra. Viszont amit hiszek, azt szószoros értelemben véve nem tudom, de igaznak elfogadom, mert megbízom annak az igazmondásában, aki közölte velem. Lehetséges az is, hogy ugyanazon tárgyra vagy személyre vonatkozóan tudásom és hitem van, de más és más szempontból. Így például valakiről tudom, hogy létezik, mert találkozom vele és elhiszem neki, hogy gyomorrákja van, mert megmondta nekem. Orvosa pedig, aki megvizsgálta tudhatja, hogy az illetőnek ez a betegsége.

Eszünkkel felismerhetjük Isten létét

A katolikus egyház mindig azt a nézetet védte, hogy az ember természetes értelmével Isten létét felismerheti. Az első vatikáni zsinat a következő dogmát szabta meg: «Ha valaki azt állítja, hogy az egy és igaz Istent, teremtőnkét és Urunkat, nem tudjuk azon dolgok alapján, melyeket alkotott, az emberi ész természetes fényének erejében biztosan megismerni, az átkozott legyen» (Denz. Schön. 1806). Az Egyház nem azt mondja e meghatározásban, hogy erre a természetes istenismeretre mindenki szert tehet, sem azt, hogy minden filozófiával Isten létét ki lehet mutatni, hanem, hogy ez elvben lehetséges. A teológusok ismerik Aquinói Szent Tamás 5 istenérvét, az ún. 5 utat, mely Isten ismeretére vezet. Aki elfogadja Szent Tamás arisztotélus filozófiáját, az aligha vonja kétségbe ezen érvek érvényét. De ha valakinek materialista vagy idealista filozófiája van, akkor sohasem fog következtetéseiben Istenig eljutni.

A hitnek az alapja azonban, nem a filozófiai érvek ereje, hanem Isten kinyilatkoztatása. Ezért a tanulatlan, egyszerű hívő is elfogadhatja azt, amit Isten kinyilatkoztatott és ebben az esetben mélyebb ismerete lesz neki Istenről, mint a hitetlen filozófusnak, aki érveire támaszkodva Isten létezését elismeri, de a kinyilatkoztatást tagadja. Más szóval a filozófusnak is, ha üdvözülni akar, szüksége van Istenre vonatkozóan a hitre. Hit és tudás kizárják ugyan egymást — ahogy mondtuk —, ha ugyanazon tárgyra ugyanazon szempont szerint vonatkoznak, mert a tudás a nyilvánvalóságon alapul, a hit feltétele pedig a nyilvánvalóság hiánya. Azonban a filozófus legfeljebb annak a

megállapítására juthat, hogy egy abszolútumnak léteznie kell, de nem tudhatja mindazt, amit a Hiszekegy felsorol. Aquinói Szt. Tamás egy alkalommal a párizsi egyetem tanárai jelenlétében azt monddta, hogy egy öreg, tudatlan, de hívő anyóának Istenről gazdagabb ismerete van, mint a legnagyobb egyetemi tanárnak, aki nem hisz. Ezen sokan megütköztek, pedig aquinói Tamásnak igaza volt. A hívő lélek jobban ismeri Istent, mint a hitetlen filozófus, mert olyan dolgokat ismer, amelyek ismeretere a filozófus saját erejével sohasem juthatott volna el, így például azt, hogy Istenben három személy van, vagy hogy bennünket üdvözíteni akar és kegyelmet ad.

Ennek ellenére nem ésszerűtlen az egyszerű hívő hite sem. Először azért, mert ésszerűtlen abszurd dolgot elfogadni, de nem ésszerűtlen egy misztériumban hinni. Másodsor, az egyszerű hívő tudhatja, hogy voltak és vannak nagy tudósok és filozófusok, sőt lángelmék, akik Isten létét elfogadják és hisznek benne. Végül, ha az egyszerű ember nem is ismeri az istenérveket tudományos megfogalmazásukban, mégis megérti, szinte ösztönszerűen megérzi, hogy a világmindenség nem hordja magában végső magyarázatát, hogy a világon uralkodó célszerűség, rend és észszerűség egy mindenható törvényhozóra utal. Ezért az egyszerű hívő, amikor Istenben hisz, nem egy számára teljesen ismeretlen, ha úgy szabad mondani, idegen lényben hisz, hite nagyon is észszerű.

Isten nem csupán posztulátum

Ezek alapján már világosabban látjuk, mely értelemben Isten hitünk elsődleges

tárgya. Nem elegendő a keresztény ember számára, hogy Kanttal (1724-1804) azt vallja, hogy Isten létét ugyan bebizonyítani nem tudjuk, azonban, hogy emberhez méltó életet élhessünk, fel kell tételeznünk, hogy létezik. Isten számunkra nem csupán posztulátum, hanem élő és eleven valóság, aki Jézus Krisztusban kinyilatkoztatta magát. Nem elég, hogy a panteista filozófusokkal Istenben valamilyen személytelen abszolútumot lássunk, mely többé-kevésbé egybevegyül a világgal: hitünk szerint Isten személyes valóság, akinek értelme és akarata van, aki végtelenül felette áll a világnak. Nem elég hinni, mint a régi pogányok, hogy különböző istenek léteznek, akik végeredményben mind végesek, csak egy Isten van, mert csak egy Isten lehet végtelen.

A bölcelettörténelemben és a teológiában megkülönböztetik a deizmust és a theizmust. Mindkét kifejezésben Isten neve rejlik és mindkettő Istenről alkotott felfogást jelent. A deizmus — szóelemzésétől a latin Isten-szóra, deus-ra utal; a teizmus, vagy theizmus etimológiailag a görög Isten-szóból, theos-ból származik. A deizmus elfogad egy felsőbb isteni, sőt személyes lényt, aki a világot teremtette, de tagadja az isteni gondviselést: Isten nem törődik a világgal, az embert önmagára hagyja, nem irányítja a világ és a történelem folyását. A theizmus ezzel szemben elfogadja az isteni gondviselést és a világitányítást is. A kereszténységet nem lehet a deizmussal azonosítani, mert a Hiszekegy egyes ágazatai a napnál világosabban mutatják, hogy Isten nagyon is törődik az emberiséggel. A keresztény hit tehát theista jellegű, bár nem azonosítható az általános teizmussal sem, mert ez inkább filozófiai rendszert jelent, a kereszténység pedig nem szisztéma, hanem hitben gyökerező élet.

Az istenhit jelentősége

Voltak filozófusok, akik azt állították, hogy az Istenbe vetett hitnek semmi gyakorlati jelentősége nincsen. Ez talán igaz lenne, ha Isten létének az elfogadása pusztán csak elméleti kérdés lenne. De az Istenbe vetett hit nem elmélet, mert megköveteli a hitnek megfelelő életet is. Aki a Szentírás értelmében hisz Istenben, annak egész élete megváltozik, mert minden cselekedete Istenre mint végső célra irányul. Az Apostoli Hitvallás Istent nemcsak mint teremtőnkét, hanem mint végső boldogságunkat állítja elénk, az örök életet csak benne nyerhetjük el. Aki csak hisz Istenben, de nem él hite szerint, az az örök üdvösségre vezető úton megáll. Az Istenhez való közeledés csak a szeretet-

Tamás

(Folytatás az 1. oldalról)

amit a tanítványok még most az utolsó órákban sem akarnak tudomásul venni. Megrendült állapotban hallgatják, hiszen előzőleg Judás árulását és Péter tagadását jövendölte meg nekik (Jn 13, 21-38). Elsötétült legvérmesebb reményük: az hagyja el őket, akitől Izrael helyreállítását és a messiási ország megvalósítását várják. Nem csoda tehát, hogy a halványuló remény helyét elfoglalja a keserű csalódás. A jelenetből lehet következtetni arra, hogy talán most is Tamás aggodalmaskodott a többiekénél erősebben.

Mikor Jézus beszédében odáig ér, hogy kijelenti nekik: «Hisz ismeritek oda az utat, ahová megyek» — Tamás nyugtalanul, szinte idegesen közbevág: «Uram, nem tudjuk, hová megy, hát hogy ismernénk az utat?» (Jn 14, 5.) Tamás keserű kérdése alkalmat ad Jézusnak, hogy kijelentse: «Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához, csak énáltalam» (Jn 14, 6). Így adja tudtukra, elsősorban Tamásnak, hogy nem földi útról, hanem az örök életbe vezető természetfölötti útról beszél.

3. «Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát és oldalába nem teszem a kezem, nem hiszem.»

A bizonytalankodó, sötétben látó apostolnak hátrányos lelki adottsága, hogy a nehézségek növekedésével magába roskad s a többiektől elzárkózik. Ezt a tragikus tamási magatartást rajzolja meg mesterien János apostol a negyedik evagélium 20. fejezetében. A nagy-pénteki események, a nem várt fordulat, Tamás bensejében nagy fájdalmat és keserű csalódást hagyott. Nagy ke-

ben és jócselekedetekben kivirágzó hit általi történik. Oly szépen mondja Szt. Ágoston, hogy Istenhez nem testünk lépéseivel, hanem a szeretet lépéseivel közeledünk. S ki merné azt állítani, hogy a szeretet és jócselekedetek nem tudják megváltoztatni az emberiség arculatát és történelmét? Végeredményben semminek sincsen oly dinamizmusa mint a szeretetnek s a szeretet rendjében semminek sincsen oly ereje mint a keresztény hitben gyökerező szeretetnek.

Szívleljük meg, amit a Zsidókhoz írt levélben olvasunk: «Hit nélkül nem lehet senki kedves Isten előtt: aki ugyanis Istenhez járul, hinnie kell, hogy ő van és hogy megjutalmazza azt, aki őt keresi» (Zsid. 11, 6). Szent János a hitnek győzelmi erőt tulajdonít: «Mindenki, aki az Istentől való, legyőzi a világot. És ez a győzelem — győzelem a világ fölött! — a mi hitünk» (1 Jn 5, 4).

PROF. P. MEHRLE TAMÁS OP

serűségében annyira visszavonul, hogy még az apostolok társasága is terhére van. Nincs tehát jelen, amikor húsvétvasárnap a föltámadott Úr megjelenik nekik (Jn 20, 25). Aggodalommal teli és kételkedő lelkén egy egész hét alatt nem képes átcsapni a többiek öröme és boldogsága: «Láttuk az Urat!» Úgy látszik, kisebb látóköri, aki még Jézus mellett is megrekedt a mindennapi eseményeknél s azokon túl kevés fogékonysággal bírt a nagy történelmi tények iránt. Talán azért tudott olyan nehezen megbékülni és a földi messiási országról lemondani.

Makacsul maga szabja meg a feltételeket: «Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát, és oldalába nem teszem a kezem, nem hiszem» (Jn 20, 25). Egy teljes héten át ebben a szánalmas lelki világában kesereg. De aztán nyolc nap múlva, mikor együtt voltak a tanítványok, Tamás is ott volt velük. Ekkor újra megjelent Jézus, bár az ajtó zárva volt. Belépett és így köszöntötte őket: «Békesség nektek!» Aztán Tamáshoz fordult: «Nyújtsd ki a kezedet és tedd

«Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek»

Jézus meleg, de határozottan eligazításra szánt szavaiban félreérthetetlen utalás van arra, hogy személyes megjelenése nélkül hihetünk feltámadásában. Ezt, az istensége mellett leginkább tanúskodó csodáját ugyanis olyan történelmi keretben és időben vitte végbe, hogy később is minden korban mint kétségbevonhatatlan történelmi tény bizonyítékul szolgálhat. Nem csak Tamáshoz intézett szavai, hanem az összes apostolokat illető feddése is (Mk 16, 14) ezt a tényt tételezi fel.

A Föltámadott megjelenései ennek ellenére szükségesek voltak, mivel ezek keretében adta át a tanítványoknak a papi, a főpásztori és egyházi tisztséget és szolgálatot. Az Egyházban a tanítói, a kormányzói és a bírói meghatalmazás tőle származik s így végső rendelkezéseivel az Egyházat is a Föltámadott Krisztus alapította meg. A feltámadás mint történelmi tény akkora jelentőséggel bírt az apostoli egyházban, hogy az ígehirdetést csak arra bízták rá, aki Péter apostol szavai szerint «velünk együtt tanúskodni tud (Jézus) feltámadásáról» (Ap. Csel. 1, 22). Szent Pál is azzal védi meg apostoli tisztjét ellenfeleivel szemben, hogy hivatkozik arra, neki megjelent az Úr (1 Kor 9, 1).

A mai szentírásmagyarázók Jézus megjelenéseit hivatalos és magán-megjelenésekre osztják fel. Tudatában volt azonban ennek a megkülönböztetésnek az ősegyház is, hiszen éppen a legrégebb erre vonatkozó szövegben (1 Kor 15,3-8) a szerző, Szent Pál apostol felsorolásá-

oldalamba. S ne légy hitetlen, hanem hívő!» Tamás felkiáltott:

4. «Én Uram, én Istenem!»

Mintha villám sujtotta volna: Tamás kételkedése és ingadozása pillanat alatt szétfoszlik. Nincs szüksége már más bizonyítékra. Hisz Jézus feltámadásában, és a feltámadás ténye legyőzhetetlen bizonyíték számára istensége mellett. A szöveg értéke éppen azért olyan nagy, mert a hitetlen apostol vallja meg a tények hatására, hogy Krisztus Isten, aki megdicsőült testben él örökké.

Jézus szavainak jelentőségét is meg kell még vizsgálnunk, de előbb emlékeztetni akarok arra, hogy a Szentírás Tamás apostol mellett még egy másik személyiségről is tud, akiben Jézus személyes megjelenése oszlatta el a kételkedést. Sőt a tarzusi Saulban, akit a nemzetek apostolának szemelt ki, a keresztényekkel szemben tomboló ellenséges érzést is legyőzi. Ezért állítja Nagy Szent Gergely, hogy Tamás hitlensége többet használt a mi hitünknek, mint a többi apostol hite.

Ez azonban az éremnek csak egyik oldala, s ez világosan kövekezik Jézus kijelentéséből:

ból kihagyta az asszonyokat, akiknek feltámadása után először jelent meg az Úr. A szakértők megegyeznek abban, hogy itt Pál egy hivatalosan elfogadott, az egyházi ígehirdetők által tovább adott hitvallás szövegét idézi. Erre a tényre hivatkozik Bultmann és iskolája is, mikor azt állítja, hogy a korábbi mintegy dióhéjban összefoglalt ígehirdetés később hitvédelmi, teológiai és lelkipásztori követelményeknek megfelelően bővült, többnyire legendás részek hozzáfűzésével. Ilyen legendás részleteknek véli Bultmann pl. a Jeruzsálemben történt megjelenéseket, köztük legelső helyen Tamás és az asszonyok előtt történt jelenéseket.

Amikor vezércikkül választottuk a hitetlen Tamás esetét, arra is gondoltunk, hogy válaszolunk egy ponton Bultmann iskolájának. Ezt a választ azonban inkább az olvasóra bizzuk. Mi csak feltesszük a kérdést: Akad-e olyan legendairó, aki évtizedekkel később csak egyedül Tamás apostol egyéniségét, a történelmi helyzetbe tökéletesen beillő magatartását, egyéni jellemvonásait abban a történelmi, logikai, lélektani és jellemtani összefüggésben úgy megrajzolja, mint Szent János evangélista tette, aki természetesen személyesen és közvetlen közelből ismerte apostoltársát és akinek személyes tapasztalatai voltak az eseményekről?

VECSEY JÓZSEF

Száz éve született XII. Pius pápa Emlékezés a magyar nép atyai barátjára

«Örülök, hogy a magyar nép, melyet 1938-ban az Eucharisztikus Világkongresszuson megszerettem, szívembe zártam vonzó vallásosságáért, ma a kereszt árnyékában is ragaszkodik hitéhez!» — mondotta XII. Pius pápa Mindszenty hercegprímásnak 1945 dec. 8-án a pápai kihallgatáson.

A világegyház e kimagasló pápája s a magyarságnak is nagy barátja száz évvel ezelőtt, 1876 márc. 2-án született az Örökvárosban. «Arisztokrata római családból származott; rendkívül finom modorát, előkelő megjelenését, páratlan szellemi képességeit, széleskörű emberi műveltségét, nyelvtudását meleg, belső vallásosság járta át. Tizenkilenc éves pápasága alatt a Szentszék tekintélyét szédítő magasságba emelte.» (Adriányi)

Eugenio Pacelli kiváló lelki és szellemi tehetségekkel megáldott, kormányzásra termett egyéniség. Pápai nuncius Münchenben, majd Berlinben, bíboros, államtitkár (1930-39). Ismerte Európa országait, köztük hazánkat és Amerikát is hosszú utazásai nyomán. Pápasága rend-

kívül válságos időkre esik; a krisztusi hit és erkölcs eszményeit mégis magasan tudta tartani. Mikor a pápai trónra lépett (1939), a második világháború küszöbön állott. Jelmondata Izaiás próféta szava: Opus justitiae pax! — Béke az igazságosság gyümölcse! Bár mindent megtett ezért az igazságos békéért, a világ mégis mást választott és íme, látjuk is a következményeit.

Beszédei, enciklikái minden társadalmi osztály felé hirdetik az igazságot és azt a békét, amit csak Krisztus adhat. Az istentelenség minden formáját elítéli. Az irgalmas szeretet művei az egész világra kiterjednek, melyekkel a háború okozta nyomort igyekszik enyhíteni. Kihirdeti Szűz Mária mennybevitelének dogmáját (1950) és Isten-anyjának kezeibe helyezi ezt az egész bomlásnak induló világot.

Minket, magyarokat irántunk való őszinte barátsága és atyai szeretete indít meg szívünk mélyéig. Minket ő szívébe zárt, de mi is őt! Mi, akiknek oly kevés őszinte barátunk van a világon.

A budapesti Eucharisztikus Kongresszus pápai követe

Ki ne emlékeznék boldog öntudattal az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszus napjaira és annak Apostoli Delegátusára, Pacelli bíborosra? Magas termetű, kitárt karú, égfelé emelő jelenlég, aki csodálattal adózik a magyar nép lelkét ékesítő tulajdonságoknak: vallásos buzgóságának, az emberszeretet megnyilatkozásainak, az erőnek és hőseiségnek, egyetértésnek és állhatatosságnak. A lelkipásztor örömeivel alapítja meg, mennyire ragaszkodik népünk első szent királya és védőszentjéhez, Szent István dicsőséges alkotásaihoz és útmutatásaihoz. — Éljen Magyarország! Éljen Mária országa! — kiáltotta magyarul az ujjongó sokaság előtt. — A háborús összeomlás előtt mintegy utolsó villanás, bíborfény az Egyház egén!

«Nem sokkal az örömet és békét sugárzó Eucharisztikus Kongresszus után — emlékezik vissza a pápa — elkövetkeztek a háborús gyötrelmek éve, amelyek mindnyájan jól ismerünk és amelyek miatt még sajnóbb szívvel azért panaszkodunk, mert Nálatok tett látogatás következtében még bensőbb szeretet fűz bennünket Hozzatok. Mennyi gyászos csapás érte Magyarországot! Hazátoknak hány fia esett el, sebesült meg és került fogságba! Mekkora romhalmazok!... De a ti nemeslelkű népeteket, amely századok viszontagságai közt annyi csapást szenvedett, most sem sodorta el a szörnyű hullámverés. A százados és életerős tölgyet tépheti a vihar, de ki nem döntheti. A Ti osztályrészetek valóban szilárdan állni a szenvedések közepette is.» Aztán magyar

nyelven így folytatta: «Drága jó magyar Gyermekünk! Tartsatok ki rendületlenül az Eucharisztikus Jézus és a Magyarok Nagyasszonya szeretetében. Dicséretesség az Úr Jézus Krisztus! Éljen Mária országa!»

1945 dec. 23-án Mindszenty hercegprímás így szól Csepelen a munkásokhoz: «Nos előtte, XII. Pius pápa előtt, mutattam rá éppen a csepeli munkásságra. Áldozatok árán is szeretitek, helyreállítjátok elpusztult ősi templomaitokat; és szeretitek a családi szentély szemefényét, a gyermeket, akik középiskolai, vallásos nevelésére Szent Benedek tudós és buzgó fiait, ugyancsak áldozattal hoztatok ide a szigetre. A Szentatya, őt világrész gondjától barázdált arcán jóságos elismerő mosoly futott végig. A világegyház fejének ezt a mosolyát hozom el most nektek, csepeli munkások és azt a pápai áldást, segítséget, amit küldött a nemzetnek és benne a magyar munkásoknak.»

A pápa öröme és bánata 1956-ban

Mindszenty hercegprímás és népe hősi helytállásának állított ércnél maradóbb emléket XII. Pius pápa a bíboros kirakatpere idején ehangzott beszédeiben és 1956 októberében a börtönből szabadult főpásztorhoz intézett táviratában: «Amint nyolc évvel ezelőtt mélyen lesújtotta atyai szívünket érseki székedről történt jogtalan eltávolításod, amely ellen több akalommal, különösen a nyilvános konzisztoriumon erélyesen tiltakoztunk, úgy most a bensőséges vigasztalás érzésével tölt el kiszabadu-

lásod hire, amelynek ebben a pillanatban az egész, hazáddal együttérző katolikus világ örvend.

Hálatelt szívvel mondunk köszönetet Istennek, hogy meghallgatta hívei szüntelen könyörgését és kegyelmével értékessé és ragyogóvá tette a te hitedet s erényedet, annyi Krisztusért elviselt szenvedés között. Legyen ez biztató égi jel a szeretett magyar nemzet s az Általad és püspöktársaid által kifejtett és a híveitek által készségesen fogadott buzgó apostoli munka számára.

Bárcsak felvirágoznék hazádban az annyi veszélyes tévedés és vérontás közt megújult katolikus élet.»

XII. Pius az 56-os forradalom napjaiban végig ott áll vérző hazánk mellett: «Azok a mélységes gyászos események, amelyek Kelet-Európa népeit, de főként a nekünk annyira kedves s most borzalmas gyilkolástól vérző magyar népet sújtják, mélyen megrendítik atyai szívünket.» S akkor hangzott el ez az emlékeztető figyelmeztetése: «Értse meg mindenki, hogy a népek életének megzavart rendjét nem lehet helyreállítani sem a fegyverek haláltosztó erejével, sem a polgári lakosság erőszakos elnyomásával, amely belső érzéseit elfojtani nem tudja, — sem megtévesztő tanokkal, amelyek megrontják a lelkeket, sértik a polgári és keresztény lelkiismeretet, továbbá az Egyház jogait.»

A magyar forradalom leverése után, 1956 nov. 5-én sajjó szívvel öleli szeretett magyar népét, és letipró ellenességét keményen elítéli: «Azoknak, akikre e nyomorúságos gaztettek felelősége hárul, meg kell végre fontolnunk, hogy a népek jogos szabadságát vérbe fojtani nem lehet... 'Testvérednek vére hozzám kiált a földről' (Gen. 4, 10.), — mondotta az Úristen Káinnak, s e szavak ma sem veszítették érvényüket. Tehát a magyar nép vére is az Istenhez kiált.»

Öt nappal később rádiószózatában: «Minden más nyomasztó gond mellett elsősorban a gyászos magyar események tartják aggodalomban a lelkeket. Vajon tekinthet-e a világ érdektelenül ezen testvérei felé? Meghagyhatják-e őket megalázó rabszolgaságukban? A keresztény lelkiismeret nem háríthatja el magától ama erkölcsi kötelességet, mi szerint minden megengedett eszközt elő kell vennie, hogy az elnyomott népek visszanyerjék szabadságukat.»

Mi is letesszük a hálás emlékezés virágát a nagy pápa sírjára, s magunkkal visszük onnan annak boldog tudatát, hogy azért a magyarnak, a történelem legárvább népének is juttatott a Gondviselés igaz barátokat, köztük az egyik legértékesebbet, XII. Pius pápát.

Olof Palme problémája

Egy államférfi hivatásbeli kötelessége, hogy a rábízott ország hajóját biztosan kormányozza a világpolitika sok-sok zátonya között. De ugyancsak az is hivatása, hogy a választói bizalmának eleget tegyen és polgártársai számára biztosítsa a békét, jólétet és boldogságot.

Maga a név, Olof Palme elárulja, hogy Svédország miniszterelnöke-e van szó. Egy profipolitikus mondaná a mai ember, akinek minden nap szembe kell néznie a kül- és belpolitikából adódó ezernyi problémával s talán már ezért sem tételezné fel róla az ember, hogy mélyebben is lát és munkája közben észreveszi az emberi lét igazi problémáit is.

Olof Palme nemrégiben egy dán újságíróat fogadott és elbeszélgetett vele dolgozószobájában. Szőnyegre került többek közt a mai emberi társadalom alakulása, gondjai és problémái is. A beszélgetés közepette a svéd miniszterelnök odalépett az egyik ablakhoz, ahonnan belátta majd az egész fővárost, az élettől nyüzsgő utcákat és elgondolkodva mondta: az újságírónak: Itt terül el szemem előtt a világ egyik leggazdagabb városa. A legtöbb ember jó anyagi körülmények között él itt, mindene megvan, amit csak megkíván. Tulajdonképpen boldogoknak kellene lenniük. Meg tudná mondani, hogy miért nem azok? Mert nem boldogok, sőt, pont ellenkezőleg, a legtöbb elégedetlen és boldogtalan. De miért?»

E kérdés mélyenszántó és felveti az emberi lét igazi és örök problémáját. Aki ezt meglátta és felvetette, az vezetője egy szocialista parádé-államnak, amire sokan ma úgy tekintenek, mint eszményképre és a társadalom fejlődésének céljára a jövőben.

Olof Palme kérdését meg lehetne így is fogalmazni: Elegendő-e az embernek, jobban mondva, megkap-e az ember azal mindent, ha már születésétől kezdve biztosítva van számára a hivatásbeli és társadalmi felemelkedés, az élet minden élvezete, a szabadság, a modern civilizáció minden vívmánya? Elégséges-e mindez, hogy az ember boldog legyen az életben? Úgy látszik, hogy nem! Jólét és gazdagság — értékes valami. De elégséges-e? Megoldja-e a jólét az ember minden problémáját?

E kérdésre ahány ember, annyiféle választ adna, valószínűleg sok részgazság tartalommal. A végén azonban mégis ott állnánk a tény előtt a maga meztelen valóságában, hogy a jólét és kényelmes élet nem elégséges válasz a 20. század emberét is érintő égető kérdésre: Mi az értelme az én földi létemnek, mi a céлом és jövőm ebben az életben?

Haladás és jólét elveszti fényét és

jelentőségét az emberi élet mulandóságának ténye előtt. Ezzel kapcsolatban és ezen túl viszont csak egy valaki tud és illetékes, hogy szívet-elmét kielégítő választ adjon: Jézus Krisztus. Az útbaigazító szó valóban tőle származik: «Nálam nélkül semmit sem tehettek!» Az ember összegyűjtheti a maga számára a világ minden kincsét, fenéig ürítheti az életöröm poharát, de igazán boldog így sem lesz. A mulandóság, a minden összegyűjtött és élvezett elvesztésének biztos tudata megkeseríti az életet és az ezen túl tátongó sötétségbe Jézuson kívül senki és semmi sem tud fényt gyűjtani és reménységet adni.

Olof Palme valószínűleg megkérdez még más újságírókat is, hogy a jólét és gazdagság vetéséből miért nem sar-

jad igazán boldog emberi élet. — E kérdés elől különben senki sem térhet ki. Egyszer mindenki megtapasztalja, hogy minél többet szerez az ember magának, minél több élvezetben van része, annál üresebb és céltalanabb lesz az élete a vallás eligazító irányítása nélkül.

Goethe költői elbeszélésében Dr. Faustot a húsvéti harangok tartják vissza az öngyilkosságtól. Van ebben valami mély s örök jelképszerűség: tudás és gazdagság, haladás és politika elnémulva, megkövülten áll a lét és elmúlás nagy emberi problémái előtt. Az élet értelmére és elmúlásán túli céljára egyedül a húsvét tényében élénk álló Krisztus tud szívet és elmét egyaránt megnyugtató választ adni.

Ő ugyan csak békét ígér a földi, és örök életet és föltámadást a túlvilági életben. De éppen ezért!

MEGYESI ANDRÁS

A máriazelli zarándoklat programja:

1976. május 15-16.

Szombat, május 15:

17.00 órakor a rendezőség utasítása szerint felállunk a Wiener-Strasse-n zászlókkal, és körmenetben bevonulunk a templomba. A Szent László kápolna mellett, Mindszenty Biboros Úr sírja előtt vonulunk el, tehát a kegykápolna baloldalán. Majd azt megkerülve, előtte foglalunk helyet. Itt következik a zarándokok ünnepélyes fogadása. A Magyarok Nagymatyája tiszteletére elimádkozzuk a Lorettói Litániát, amit édes hazánkért ajánlunk fel.

20.00 órakor:

Gyertyás körmenet. Gyülekezés a Bazilika előtt. A körmeneten felváltva imádkozzuk a rózsafüzért és ősi Mária énekeket énekelünk. Rossz idő esetén a körmenetet a templomban tartjuk meg.

20.45 órakor:

Szentségkitétel a Kegykápolnában, majd engesztelő Szentségimádás.

21.00 - 21.30 -ig:

Az ifjúság szentségimádási órája. Vezetí P. Szőke János..

21.30 - 22.00 -ig:

A volt politikai foglyok, a kommunizmus egyéb áldozatai, valamint a szabadságharcban résztvevő hűvek szentségimádási órája. Vezetí Balogh Ádám, Bad Ischl.

22.00 órakor:

Szentségbevétel, majd koncelebrációs szentmise a magyar lelkészek részvételével. A szentbeszédet Msgr. Dr. Közi-Horváth József mondja.

Vasárnap, május 16. 10.00 órakor:

Ünnepélyes nagymise a börtöntviselt papok koncelebrálásával. A szentbeszédet Msgr. Ispánky Béla, angliai magyar főlelkész, a megboldogult Mindszenty Primás Úr életfogytiglanra ítélt vádlott-társa mondja.

A szentmise után Mindszenty Biboros Úr sírjához vonulunk, ahol megáldjuk az új sírhelyet és sírkövet. Utána az ifjúság és a volt politikai foglyok koszorúkat helyeznek a sírra.

Gyónási lehetőség magyarul: este a Szentségimádás ideje alatt és vasárnap reggel 8-tól a megjelölt gyóntatószékekben.

Aki nem henyélt az Ur szőlőjében Kelemen Didák szenvedő magyarok apostola

Az 1975-ös szentév folyamán számos boldoggá- és szenttéavatás történt Romániában, — de magyar származású nem volt azok között, akiket az Egyház így példaképpül állít eléünk. Pedig szép számmal vannak honfitársaink — akár a XX. században, akár a távolabbi múltban éltek — akiknek Isten és emberek iránti szeretettől áthatott egyénisége eszményt és erőforrást jelent a mai ember számára.

Ezek közé tartozik Kelemen Didák minorita szerzetes, aki 1744 április 28-án halt meg Miskolcon. Szent életét kortársai annyira elismerték, hogy már halála után négy évvel özv. gr. Haller Gáborné, Károlyi Klára írásbeli felterjesztésben kérte a minorita rend akkori tartományfőnökétől a boldoggáavatási eljárás megindítását. Az ügy Rómáig is eljutott, de ismétlenül elakadt a vizsgálatok háborús idők miatt.

Kelemen Sámuel az erdélyi Baksafalván született 1683-ban lófó székelly család gyermekeként. A kantai minorita középiskolában végzett tanulmányok után, 19 éves korában megkezdte szerzetesi életét a minoriták eperjesi rendházában. Beöltözésekor kapja a Didák nevet. Mialatt a rend főiskoláján bölcséleti, hittudományi és jogi tanulmányait végzi, újból fellángolnak a kuruc-labanc harcok. 1704 nov. 21-én szerzetesi fogadalmat tesz. Telekessy István egri püspök pappá szenteli 1708-ban Eperjesen, utána ugyanott teológiát tanít.

Kelemen Didák apostoli működésének, keresztény emberi és szerzetesi életének szeretetben való kibontakozása 1710-ben kezdődik. Ebben az évben Gr. Károlyi Sándor kegyúr kérésére a rend a 27 éves Didák atyát, mint házfőnököt bizza meg a visszaserzett nagybányai minorita rendház és templom rendbehozatalával.

Az új házfőnök előtt nem volt ismeretlen az emberöltők óta tartó háborúskodás következtében jelentkező sok szenvedés, testi-lelki nyomor és pusztulás. Török, tatár, kuruc, labanc megjelenése mindig a szegény nép újabb kifosztásával, elhurcolásával járt. Az 1684-ik évben megindított felszabadító háborúban a császári haditanács évente elrendelte, hogy minden török területen lévő magyar falut teljesen fel kell égetni. E felégetett falvak lakosságát másfelé szállították. Pest, Heves és Békés vármegyék elhurcolt magyarságának a legnagyobb részét éhínség pusztította el. — A török viszont a császári hadak támadásainak kitett magyar vidékekről szállította el a magyarságot. Baranya, Fehér, Tolna, Pest, Bács, Arad, Békés, Csongrád megyék magyarsága a karlócai béke 10 pontja szerint többé sohasem térhetett vissza hazájába. Egyiptomban, a Nilus deltájában még Napoleon idejében is létezett magyar falu (Takáts Sándor). — Az országban a templomok felégetve, kifosztva. Egyes

vidékekre évtizedekig nem jut el pap. A megmaradt lakosság teljes lelki elvadultságban él. — A nagybányai minorita rendház épülete szintén kifosztott, pusztuló; Kelemen Didák feljegyzése szerint: «... üres minden. A pestis közvetlenül kitört s a helyzet annyira zavaros, hogy a város kapuján senki sem léphet ki életének veszélye nélkül.»

Kelemen Didák új küldetését a pestises betegek és a szomszédos falvak, puszták népének látogatásával kezdi. Apostoli körútjai kiterjednek egész Szatmár megyére. Prédikál, gyóntat, keresztel, ápolja a betegeket. A tehetősebb családoktól élelmet, ruhát koldul a szegények számára, mialatt ő maga sokszor éhezik. Közben szívós energiával rendbehozza a tönkrement rendházat és újra megkezdte benne társaival a közös szerzetesi életet. Ez idő alatt mélyül el kapcsolata a Károlyi, Barkóczy és Koháry családokkal, akik révén később az ország számos más főúri családjához is bejáratos lesz. A Károlyi család gyóntatója és esetenként tanácsadója, ők viszont erkölcsileg és anyagiilag segítik apostoli működésében.

Ekkor már világosan látja, hogy életcélja, Istentől kapott hivatása az ország és a lelkek megmentésén dolgozni; templomok, iskolák építése, a nyomortól sújtottak megsegítése, a lelkek jóra vezetése által. Nem törődik azzal, vajon elismeri, jutalmazza-e valaki munkáját. Alapbeállítottsága a Gondviselésre való hagyatkozás; bizalom az emberi megértésben és szeretetben.

Ez a cél vezeti egész életén keresztül egri, nagybányai, nyírbátori, miskolci házfőnöksége alatt éppúgy, mint kétszeri (1717-20, 1723-26) tartományfőnöksége idején. A bajok okát a családi élet meglazulásában, a vallási ellanygulásban s az általános erkölcstelenségben látta. A bajok orvoslásában ugyanaz az elv vezette, mint amit a Gaudium et Spes c. zsinati dekrétumban találunk: «... az igazi lelképásztorkodás az Egyház jelenlétét és működését valósítja

meg a világban minden ember javára, különbségtétel nélkül.» Ezért indult el gyalogosan missziós útjára Borsod, Heves, Szabolcs, Szatmár, Szilágy és Bihar vármegyékben. Gr. Haller Gáborné,

Károlyi Klára írta róla: «A tiszai részeknek vallási, erkölcsi megújítása... egyedül Kelemen Didák buzgalkodásának köszönhető.» Irgalmas cselekedeteiben minden rászorult részesített valláskülönbség nélkül. A kurucot a nemzeti függetlenségért vívott harcáért becsülte, a labancot az ősi katolikus hit pártfogásáért. Az fájt neki legjobban, hogy magyar a magyarnak legnagyobb ellensége. Minden jóindulata ellenére ő is találkozott életében értetlenséggel, gúnnyal, gyalázkodással, többnyire, amikor új vidéket keresett fel, ahol még nem ismerték. Nem egyszer megverték, kövel dobálták. Ilyenkor imádkozott üldözőiért és szokásos szavaival, 'Hála Istennek', újra kezdte nehéz munkáját. Még nyírbátori házfőnöksége alatt is megtörtént, hogy másvallású ellenségei háromszor felgyújtották a rendházat. Ő negyedszer is felépítette, iskolával, nevelőintézettel. Nem érzett fáradságot, ha a célra gondolt. Faluról-falura járva meglátogatta és vigasztalta a betegeket, kibékítette a viszálykodókat, segélyezte a nyomorgókat, állhatatosan küzdött a bűnök, különösen a káromkodás ellen. Munkája nyomán egész falvak tértek vissza a katolikus hitre.

Időt és erőt felemésztő missziós körútjai azonban csak egy részét képezték működésének. Mint tartományfőnök számos helyen épít, vagy újjáépít templomot, rendházat, iskolát, elősegíti rendtársai letelepedését (Nyírbátor, Pancsova, Lugos, Kolozsvár, Kerelószentpál, Szeged, Miskolc, Rimaszombat, Gyön-

gyös, Szilágyosomlyó, Fehérgyarmat, Csenger, Érkeserű, Tarcsa, Nagykároly, Nyirbakta, Szirmabesenyő). A török, tatár fogságba esett rabok kiváltása éppúgy gondját képezi, mint a betegek látogatása, vigasztalása, támogatása, különösen a három nagy pestisjárvány idején (1711, 1718-19, 1739-40). Tudósításai nyomán Károlyi Sándor a helyzet ismeretében könnyebben intézkedhetett, hogy a járványtól sújtott falvak élelmet és orvosságot kapjanak.

Sokoldalú tevékenysége mellett lelkiismeretesen készült mindenegyes szentbeszédére. Ezek gyűjteményét két kötetben adta ki Kassán «Buzafejek» címen. Hitvitázó műve: «A keresztény embernek zsidóval az idvesség dolgáról való beszélgetése» (1736). Neki tulajdonítják az 1741-ben Kassán név nélkül megjelent «A dicsőült szentek tiszteletéről, segítségül hívásáról való beszélgetés» c. könyvet. Beszédeiben éppúgy, mint írásaiban a másvalásúakkal szemben sohasem használt gúnyos kifejezéseket, sem támadó szavakat. Szeretettel igyekezett mgérteni vitázó ellenfeleit, de mindig hű maradt az Egyház hagyományos tanításához. Károlyi Klára grófnő írja: «...nagy becsületnek, lelki haszonnak tartották úgy az igaz hiten lévők, mint az eretnekek, prédikációjának hallgatását...».

Honnan merítette ez a szegény szerzetes bátorságát nagy és merész feladatok vállalására? Imából, az Oltáriszentségben jelenlévő Jézussal való együttéléseből. Apostoli útjai, építkezések, a szerzettartomány vezetése, tárgyalásai főurakkal, hatóságokkal, nagyszámú levelezése mellett naponta több órát töltött imádságban. Ha nappal nem jutott rá elég idő, éjszakai alvását rövidítette meg. Akárhová ment, először mindig a templomot kereste fel, hogy az Oltáriszentséget üdvözölje.

Különböző feljegyzések egyhangúan állítják, hogy szent hírében halt meg. Amikor 1772-ben, — feltehetően a boldoggáavatási eljárás során — felnyitották a miskolci minorita templom kriptájában elhelyezett koporsóját, holttestét épen találták. Egyik rendtársa élet-hű, lelkeséget sugárzó képet festett róla, amelyet ma is őriznek a miskolci minorita templom sekrestyéjében.

A minorita rend a közelmúltban ismét felkarolta Kelemen Didák boldoggáavatási ügyét. Adja az Úristen, hogy minél előbb a magyar szentek között tisztelhesük a «jó Didák atyát»!

PALÁGYI ANDREA testvér

Segítsetek hálát adni

— kéri P. Király Kelemen gyémántmiséjén

«Hosszú életemben mindig a legnagyobb hálával köszöntem meg a jó Istennek, hogy a törökvilág «magyar barátjai» ferences hivatásában részesített. Isten segítségével sikerült megfelelnem ennek a hivatásnak. Ezért könyörgök és kérem híveinket, hogy segítsenek a hálaadásban. Életem hátralévő részét még inkább óhajtom a jó Istennek, Egyházunknak, magyarságunknak és elsősorban kedves híveinknek szentelni.»

Ezekben a szép szavakban csordult ki Kelemen Atya mély papi érzéseinek és nemes eszméinek lelkivilága a 60. papi jubileumon.

A ritka gyémántmisét Detroitban tartották, amelyen a rossz időjárás ellenére szokatlan nagy sokaság jelent meg. A hívek mellett segítették őt a hálaadásban a ferences atyák és a környező papság. A szentbeszédet angol nyelven Mgr. Schoenherr detroiti püspök mondotta. Magyar nyelven P. Szabó Szerén méltatta a jubiláló kiváló érdemeit és azt, hogy az egész magyar kereszténység érdekében is végig igen eredményesen mulkálkodott. Az ünnepi szentmise után Kelemen Atyát a templom alatt lévő «márvány hall»-ban az egyházközség hívei köszöntötték, akik az ünnepi ebéden is nagy számban vettek részt.

P. Király Kelemen 1893 április 24-én született a délmagyarországi Szentfűlöpön. Fiatalon belépett a ferencesek közé s 1916-ban Egerben szentelték pappá. Első állomáshelye az ősi pécsi ferences zárda. Mindvégig buzgón működik Szent Ferenc szellemében. Előjárói hamarosan felismerik a fiatal páter kiváló adottságait s ezért egymás után helyezik különböző bizalmi állásokba: noviciusmester, teológiai tanár, később városi plébános és rendi előljáró; volt provinciai tanácsstag és római vizitátor, stb.

1934-ben kerül Berlinbe mint magyar lelkész. Itteni működése nemcsak lelkipásztori területen eredményes, de irodalmilag is. Hitlerizmus és Kereszténység című művét itt írja meg. Ravasz László református püspök ezért az értékes könyvért így mond Király Kelemennek köszönetet: «Főtisztelendőség igazi ökumenikus szellemét és munkáját régóta figyelemmel kísértem és örvendezve csodáltam. Ez a könyve is ebben a szellemben mutat reá az Európát megszálló démonizmus minden hibájára és bűnére... Ez a könyv olyan kapcsolatokat létesített a lelkek között, amelyek ma talán nem láthatók, de gyümölcset az utánunk következők áldva élvezik.»

Király Kelemen Atyának 1947-ben kellett elhagynia hazáját és azóta Észak-Amerikában él. Ottani lap így foglalja össze sok irányba kiterjedő munkásságát: «1950-ben a kanadai Winnipegben szorgoskodik a magyar templom megalapításán, — amely tavaly ünnepelte 25 éves fennállását. Több mint másfél évtizeden keresztül a magyar ferencesek által vezetett lelkigyakorla-

tos kolostorban él és dolgozik DeWittben, Michiganban. Már 81 éves és mindig friss szellemi képességgel és munkakedvvel rendelkezik, amikor kapja a megbízatást, menjen Detroitba a magyar templomhoz és lássa el a papi szolgálat teendőit a meghalt plébános helyett. S ezt a megbízatást is olyan lelkiismeretesen végzi, hogy az érseki főhatóság a magyar ferencesekre bizza a nagy plébánia lelki gondozását. Az új munkakörben mint aktív lelkészi teendői közben összegyűjti a templom 50. évfordulójára az összes fontos adatot. Életét ma is az igazi ferences vidámság és szellemesség jellemzi. Ma is képes nagy nyilvánosság előtt órákon keresztül megszakitás nélkül szelleme-sebnnél szellemesebb történeteket mondani, de ugyanakkor a szószéken és rádióbeszédeiben az igazi apostoli hit, szeretet és meggyőződés sugárzik. Ha nyugdíjba vonul, a magyar ferences vértanúkról könyvet szándékozik írni.»

Az amerikai egyházi lapok is meleg hangon és elismeréssel írtak a gyémántmisés ferences magyar atyáról, kiemelve barátságát Mindszenty bíborshoz, a Naplóm című könyvének jelentőségét és egyáltalán a totálitárius rendszerek ellen kifejtett küzdelmét.

Az Életünk szerkesztősége is szeretettel, nagybecsüléssel és hálával csatlakozik Kelemen Atya örvendező és hálaadó híveihez, és mi is azt kívánjuk a jó Istentől, irtsa meg őt közöttünk még hosszú éveken át szellemi frissességben, ferencesi vidám lelkületben és jó egészségben. (V. J.)

Mindszenty József EMLÉKIRATAIM

A börtön örvényei

Ha a bolsevista börtönben azok szenvednek, akik szemben állnak a rendszerrel, úgy azok legalább tudják, miért kell kínlódnok. De kétségbeejtő lehet azoknak a lelkiállapota, akik évtizedeken át segítették kialakítani ezt a «jobb világot». Az orosz Ejhe elvtárs például 1905-től tagja volt a pártnak, később a diktatúra győzelmével magas párttisztiséget kap múltbeli érdemeiért. 1938-ban azonban letartóztatják, természetesen hamis váddal. Megkezdődnek a kínzások. 1939-ben a következő nyilatkozatot küldte Sztálinnak: Nincsen keservesebb nyomorúság, mint annak a kormánynak a börtönében ülni, amelyért mindig harcoltam. Tudom, hogy elpusztulok a párt és a nép ellenségeinek aljas és hitvány mesterkedése miatt. (Hruscsov hozta nyilvánosságra Ejhe esetét 1956. február 25-én.)

1956-ban Nagy Imre miniszterelnök bejelentette, hogy a felkelők követelésére a Magyar Államvédelmi Hivatalt (ÁVH) megszünteti. Még a Kádár-rendszer is azt hirdette, hogy szabadulni akar tőle, de azután, hogy a szabadságot levették, nem tudni pontosan, mennyi volt a halogató taktika ezekben az ígéretekben. A tény az, hogy 1956. november 4. után az ÁVH-sok az oroszok oldalán újra megjelentek a fővárosban és a vidéken. Különösen az elfogások-

ban, a deportáltak és bebörtönzöttek elhurcolásában tevékenykedtek. Ha formailag el is törölték volna az intézményt, csak a régi példaszó valósult volna meg: A róka csapdában hagyja a farkát az irhájáért...

A Kádár-rendszer lapja, a *Népszabadság* 1956. december 18-án az ÁVH-ról még így írt: «Lassan gyülemltet a kínzókamrák titka, s ezzel együtt az ÁVH-nak, mint szervezetnek a bűne. S a rettegés már párosult a gyűlölettel: Soha többé ÁVH-t!» Négy hónap múlva ugyanannak a pártnak és rendszernek egyik minisztere, Kiss Károly, már így nyilatkozik Diósgyőrött és pedig nyílt gyűlésen: «Különösen hősies volt október-november hónapban a népi hatalom mellett mindvégig kitartó ÁVH helytállása.»

Tudok neveket, amelyeknek viselői, amennyiben életben maradtak — érthető okokból neveket nem közlök —, idegzetileg összeomlottak, roncsokká váltak, megőrültek. Az ÁVH hatalmában irtózatot a kínzottak, vergődők örvénye. Egy részüket kivégezték vagy cellájukban agyonverték. De sohasem derül ki, hogy hány magyar rabot kergettek a vállató helyeken, fegyházakban, börtönökben, fogházakban, internáló táborokban és «különleges kezeléseken» később örületbe és öngyilkosságba; hányat tettek egész életükre nyomorékká.

A püspökszentlászlói háziörizet

(Leromlott egészségi állapota miatt Mindszenty bíborost 1954 május 13-án visszazárlították a Gyűjtőfogház rabkórházába. A rendszernek félnie kellett, hogy Magyarország primása esetleg meghal a börtönben. Odakint a nagyvilágban is változások történtek és a kormány elhatározta, hogy fegyház helyett internálásra változtatja át az esztergomi érsek rabságát. 1955 július 16-án Rajnai rendőrezredes közölte ezt a tényt a bíborossal. Július 17-én a Pécs közelében lévő Püspökszentlászlóra vitték, ahol a pécsi püspök egy volt nyaralóját jelölték ki fogsága helyéül. Emlékirataiban a bíboros a következőket mondja:)

Pécsről körülbelül 13 kilométerre, az erdős Zengő hegy tövében fekszik. Kis község, voltaképpen Hetény külterleke, 108 lakossal. A volt püspöki kastélyt az állam egyszerűen elkönfiskálta. A kastély körül új, magas deszkakerítést építettek tiszteletemre, illetve rabságom jeleként és annak biztosítására. Az épület emeletes, de a kastély csupa víz, az alapoktól szinte a tetejéig. A lépcső előtt szívdobogásom hirtelen kihagy...

«Hallotta hírét Telekessy egri püspöknek?», kértem az ezredestől. «Nem.» «Nos hát, ő a nagy Rákóczi Ferenc fejedelem püspöke volt. Ezért a szabadságharc bukása után rabságba került. I. József császár és király azonban gyóntató és asszisztáló papot küldött melléje...»

Az ezredes hallgat. Július 20-án azonban újból megjelenik: egy új reverendát hoz a számomra és egy papot is.

Végre felszentelt pap lehet mellettem. Oltárnál, asztalnál, séta közben... Az ÁVH-sok nagyon vigyáznak arra, hogy senki ne lásson a kis faluban. Ha vasárnapokon, ünnepeken a kastélyhoz tartozó templomukba jönnek, akkor a viláért sem mehetnek le a kertbe. Hosszú idő óta itt hallok újra templomi népéneket és szentbeszédet... Elérzékenyít az ének: «Istennek legszebb temploma...»

...A számomra kijelölt orvos és a személyzet egyre erősödő panaszaira a rendszer kezdte belátni, hogy a kastélyban való elhelyezésem nem volt olyan kedvező, mint ahogyan azt kifelé, ország-világnak hirdették. Sőt, egyenesen egészségromboló volt. Édesanyám már az első pillanatban így vélekedett az épületről: «Fiam, ez a ház egészségtelen, teleitta magát vízzel.» Az erősen csapadékos augusztus és október ingerültté tette a benne tartózkodókat. Lehangelő és sivár napokat, éjeket, heketet kellett kibírniok. Az egerek is hemzsegték... A ház vízvezetéke romlik: ott folyik a mennyezeten, ahol nem kellene, és nem folyik ott, ahol más rendes vízvezeték folyani szokott. A villanytelep süket az indításra.

Az egészségtelen helyről AVH-ok kérésére 1956 nov. 2-án a bíborost, a közben szintén Püspökszentlászlóra hozott Grösz érsekkel együtt Felsőpeténybe vitték.

Czapik halála és Grösz kiszabadulása

Grösz érsek bebörtönzése után — 1951 nyaratól 1956 ápr. 25-ig — Czapik Gyula egri érsek volt a püspöki konferenciák elnöke. Czapik semmiképpen sem akart börtönbe jutni: ő maga nyilatkozott így Grösz érseknek. Ítéletalkotásra azonban Isten és nem mi vagyunk hivatva. A kommunista börtönt még a vasegységük is nehezen viselik el. Az egri érsekről köztudomású volt, hogy évek óta állandóan betegeskedett.

Amikor Czapik érsek ravatalon feködött, a bolsevista hatalom és sajtója igen kegyeletesen megdicsérte; temetésén képviseltette magát. Ugyanakkor az egri érsek halála az «enyhülési» politika hivatkozott meglehetősen fonák helyzetbe hozta. Az ország két érsekét — engem, aki a jog szerinti feje volt a püspöki karnak, és Grösz Józsefet, aki időleges helyettesként követett — fogságban tartották. Az utánunk következő rangidős székesfehérvári püspök, Shvoy Lajos pedig — úgy értesültem —

Feltárogatnak az emeletre, ahol két szobát jelöltek ki számomra. Aránylag tűrhető állapotban voltak. Hogy a mosdó, a villany- és a vízvezeték körül bajok voltak, vagy hogy fürdöm egész ott tartózkodásom alatt nem volt, arról előbbi rabnyomorúságaim után nem is panaszkodom. Ezalatt pesti ellenőrzőim odalent vagy másfél óráig kutatják csomagjaimat... Az ezredes közli velem, hogy az erkélyre is kimehetek, amennyiben a Pécsről idevezényelt és a földszintre telepített ÁVH-sok azt megengedik.

— Akkor sohasem lépek az erkélyre Megengedik, hogy a kertbe is lemenjek, de arra is az ÁVH-soktól kell «engedélyt» kérnem. Megintcsak azt feleltem, hogy ilyen feltételek mellett a kertet sem fogom igénybe venni.

A bíborosnak «titkárt» adnak

A kommunista ezredesnek, aki azzal dicsekedett, hogy ők nobilis fogolytartók, azt feleltem, hogy ebben a vonatkozásban, tudniillik, hogy nobilisak, messze elmaradnak az általuk oly sokszor szidalmazott Habsburgok mögött.

nem volt hajlandó a püspöki kar ideiglenes elnökségét távollétben vállalni. A rendszer egyébként nem is fogadta volna el Shvoyt a püspöki konferenciák elnökének: Mindszenty-követőnek tartották.

Mindebből arra következtettem, hogy most az érsekszabadulás évadja jön. Ne mondhasa a gáncsoskodó külföld, hogy lám, Magyarországon — amelynek még mindig két élő érseke van — a püspöki karnak nincsen érseki rangban lévő feje. Tóth plébános még abban is bízott, hogy a «szabaduló érsek» én leszek; én azonban bizonyosra vettem, hogy a rendszer a kalocsai érseket fogja szabadlábra helyezni. Tudtam arról, hogy már az egri érsek betegsége alatt is tárgyaltak vele és hogy Grósz hajlandó volt visszatérni Kalocsára és átvenni a püspökkari konferenciák elnökségét. 1956 február közepén elvitték mellőlem egyik váci egyházmegyei plébániára, Tószegre. Ezután már szabadon érintkezhetett a hozzájövőkkel, járhatott-kelhetett a faluban, sőt utazhatott is.

Egyezkedési kísérletek

Grósz érsek távozása után mintegy hét hónapig senki sem jött hozzám a hatalom részéről. Ez igazán nem okozott különösebb szomorúságot nekem . . . Kezdetben Petényre való vitelem egyik okának azt jelölték meg előttem, hogy közelebb van a fővároshoz; könnyebben tudnak majd tárgyalni velem, ha úgy kívánám. A gondnok maga ismételt emlegette Tóth plébános előtt: ha kérni fogom, «kijönnek Budapestről», csak egy telefon-üzenetbe kerül. A telefon-üzenetet azonban nem kapták meg tőlem.

A nyáron ők küldenek üzenetet nekem. Csepelen a minisztertanács elnöke, Hegedüs András kijelentette, hogy minden becsületes magyar, aki dolgozni akar a magyar népért és közeledni akar hozzájuk, kiszabadulhat. 1956 augusztus közepén ismeretlen magasrangú személy érkezett Peténybe. A személyzet suttogása szerint miniszterhelyettes volt az illető. Nemsokára megjelent nálam.

— Hogy érzi magát? — kérdezte meg semleges hangon.

— Köszönöm, rabosan — feleltem — mint öreg fa szűk helyen. Nem dicsek-szem, nem is sírok.

— Ön itt már nincs rab-státusban . . .

— És a tüskésdrót? A rendőrök? A farkaskutyák?

— Esztergomban is volt kerítésük.

— Igaz, de azt kívüllevők és nem a bentlakók ellen állították fel. Szöges drót nélkül.

Látogatóm, aki vonakodott megmondani, hogy kicsoda, tovább folytatta a beszélgetést:

— Bizonyára elég újságot olvasott kilenc hónapon keresztül és reméljük,

Később visszatérhetett Kalocsára és akkor úgy nyilatkozott külföldi újságíróknak, hogy Czapik érsek nyomdokait követi. Ezt természetesen kifejezetten megkövetelték tőle. Rólam is nyilatkozott: cáfolta, mintha — az elterjedt hírek szerint — engem újból letartóztatnak volna. A mindig jóságos, hű Grósz érsek másodszor is kézbe vette tehát, ezek között a nehéz viszonyok között, a magyar Egyház hajójának kormányzását.

Az ún. «békepapok», akik 1951-ben — elítélésekor — gyalázói és elítélői közé álltak be, most siettek tisztelni előtte.

Nyilvánosan hallgatnia kellett a kommunista fogságban elviselt szenvedéseiről. Az Egyházat azonban meg akarta védeni a rászakadt megpróbáltatások idején további romlásoktól, még nagyobb botránnyoktól. Az adott körülmények között ez nem sikerülhetett. A «békepapokat» nem tudta kézben tartani; a rezsim hatalmával élve, mindinkább azok kezdtek a püspöki kar és egyházhá papság nyakára ülni.

hogy most már tájékozódott az általános helyzetről.

Vitánk közben kifejti, hogy a kormányzat milyen eredményeket ért el — «a nép javára» —, hogy «külpolitikailag» is javult a helyzet. Nem tud meggyőzni.

Ha a püspöki kar körleveleiben anynyiszor idézett természeti törvényeket követnék — mondom többek között — és az emberi jogokat figyelembe vennék, akkor nem követnék el a rengeteg erőszakosságot, nem deportáltak volna törvénytelenül és válogatás nélkül a német származású lakosságot, nem került volna sor a kíméletlen és gyalázatos felvidéki kényszeráttelepítésre, lakosságcsere-re.

Most újra törvényességet emlegetnek. De már 1945-ben és 1948-ban sem álltak törvényes alapon. Számos törvényteleniséget követtek el már akkor. Ha ma törvényességet ígérnek, elismerik, hogy idáig a magyar népet törvényen kívül helyezték. Változás? Súlyos törvénytársértést követtek el azzal is, hogy a főbűnös Rákosit futni hagyták és nem ültetik a vádlottak padjára.

Szakítottunk vele is — mondja szinte sértődötten s hozzáteszi, hogy az én magatartásom, sajnos, semmit nem változott. Kedvetlenül, szinte összegörnyedten megy el.

Vitánk alatt mintegy tisztán láttam (az 1956-os szabadságharc két hónappal ezután tört ki) a magyar helyzet képét: a politikai, gazdasági, erkölcsi összeomlást és csődöt. Tudtam, hogy kellene, hogy jól jönné a primástól egyetlen tömjénzem. És a primás nem ad semmit. Marad is rabnak. Hordják télire ide erősen a fát. A háló egész télen be-

fűthetetlen kályhája mellé a nyár végén újat építenek a következő télre. A régi grófi kályhát is meghagyják, mert ez nekik műemlék.

Az esztergomi Bazilika jubileuma

Közeleg az esztergomi Bazilika felszentelésének századik évfordulója, 1956. szeptember 2. Nagy esemény volt a szentelés. Nagy lépés az 1867-es kiegyezés felé király és nemzet közt. Mióta Esztergomba kerültem, országos megmozdulásnak terveztem az évfordulót. Ma mindenki úgy érzi, hogy a főpásztornak ott kellene lennie a jubileumon. Az ÁVH-parancsnok mondja — bizonyára nem magától — a mellém adott lelkésznek: a hercegprimás mondhatja Esztergomban az ünnepi misét, ő tarthatja az ünnepi beszédet, ha kéri. Nem mi tartjuk fogva. Ő nem akar kimenni.

Száz évvel előbb a szentelésen, 1856. augusztus 31-én megjelent Ferenc József a főhercegekkel, Rauscher bécsi és Haulik zágrábi bíboros-érsek, meg hat bel- és külföldi érsek, tizenkilenc püspök, nagyszámú papság, mágnás, katonai és polgári előkelőségek, köztük a tevőlegesen résztvevő Liszt Ferenc és a hívó nép tízezrei. Itt van az ország színe-java imádkozva és bizakodva, hogy a nemzeti elnyomatás nagy keresztje már nem soká tart. Scitovszky hercegprimás 124 előkelő aláírásával kéri az apostoli királyság várományosától az alkotmányos élet helyreállítását. (Ferenc Józsefet nem koronázták még ekkor királlyá.)

1956-ban egyetlen külföldi vendég sincs. A püspöki kar elmarad; csak egy érsek, két püspök jött. A hívősereg is kicsi. Egymás után visszamaradnak a tervezett zárandoklatok, — ha a primás nem lesz ott.

Am képviselteti magát a magyar Si-onon, a magyar Egyház szívében az Állami Egyházügyi Hivatal, de — csak a helytesséssel.

Kegyből visszatérni, a kegyetlenség kegyének láncain lépegetni ott, ahol Scitovszky hercegprimás sok más tényezővel a nemzet rabláncait kezdte bontogatni? A jubileum pedig a vigasztalanság éjszakája, a legborzalmasabb láncokba beletörődés legyen? Hálálkodjam kierőszakolt nyilatkozatban, vagy talán épp a szószéken nyolc év gyalázata és szenvedése után? Ne Krisztus tanúja legyek, hanem az Antikrisztusé — *verbum Dei est alligatum?* Isten ígéje megkövezve? Az Állami Egyházügyi Hivatal képviselőjével üljek asztalhoz és koccintsak vele, amikor száz éve Deák Ferenc a még koronázatlan Ferenc Józseffel sem ült egy asztalhoz, hanem távol maradt? A jók kételkedve, lopva néznének atyjukra — egyháziak és világiak —, a moszkvaiak bizakodva már a magukénak tekintenének.

Magyar Lelki Napok Innsbruckban

László István burgenlandi püspök
vizitációja

Dr. László István burgenlandi megyéspüspök, aki egyben vizitátora is az Ausztriában élő magyaroknak, március 13-15. napjain meglátogatta a tiroli magyarokat. Az ezzel kapcsolatos vallásos események valóban magyar lelki napokká tették «március idusát». Március 12-én este 20 órakor lelkigyakorlatok kezdődtek a «Haus der Begegnung»-ban, amelyeket az eredeti tervtől eltérően P. Dr. András Imre S. J., a bécsi Magyar Egyház Szociológiai Intézete tudományos vezetője tartott. Eredetileg P. Sümegh Lothár bencés atya, máriacelli magyar gyóntató, a Burg Kastl-i egyetlen nyugateurópai magyar gimnázium v. igazgatója volt tervbe véve, sajnos, ő pár nappal azelőtt összeesett az oltár előtt és kénytelen volt lemondani.

Vasárnap, március 14-én délelőtt 10 órakor László püspök koncelebrációs szentmisét mutatott be, több mint 14 magyar pap közreműködésével, a Szent János templomban, amelynek keretében szólt a templomot teljesen megtöltő magyar és osztrák hívőkhöz is. Ugyanekkor Páter András befejező lelkigyakorlatos beszédet mondott. A szenténekeket a hívők együtt énekeltek a kórusal. Innsbruckban ritkán hallott magyar főpapi istentisztelet keretében tartotta Tóth Béla innsbrucki r.k. lelkész pappászentelésének 25. évfordulóját és ünnepelte hálás szívvvel ezüstmiséjét.

Ezt követően az Innsbrucki Magyar Egyetemisták és Akadémikusok Szövetsége a Magyar Házban 11.30-kor március 15-ike alkalmából hazafias emlékünnepelet rendezett, majd fogadást adott László püspök tiszteletére.

Délben a jubiláns lelkész díszében látta vendégül a püspököt, a nagyszámú vendég lelkészi kart, az érdemes osztrák és magyar katolikusokat.

A Katolikus Magyar Egyházközség vasárnap délután 5 órakor köszöntötte egy ünnepélyes fogadás keretében a vendég püspököt a Haus der Begegnungban. Romhányi Árpád, a magyar gimnázium volt igazgatója szólt, Prof. Lichtfuss Tibor a «Magyar gótikáról» tartott őszinte lelkesedéssel fogadott, vetített képes előadást.

Tóth Béla lelkész ezüstmiséje

Pár szót az ezüstmisés Tóth Béla lelkész-hittanáról (49), aki a mezőturi főgimnáziumtól, ahol 1945-ben érettségizett, meglepetésekben és fordulatokban gazdag utat tett meg a tiroli hegy-óriásokig. Már a start sem mindennapi: a református főgimnázium növendéke katolikus papi hivatást kap!

Életútja a történelmileg legválságo-

sabb esztendőben, 1945-ben, a váci Hit-tudományi Főiskolára vezetett, ahol Dr. Pétery József, akkori váci püspök, fölvetette az egyházmegye szolgálatába. Püspöke kiküldte teológiai tanulmányai folytatására az innsbrucki Canisianumba. 1952-ben végzett és a magyar gimnázium hittanára lett. Ebben a munkakörben működött 1963-ig. Közben 1953-ban Paul Rusch itteni püspök kinevezte innsbrucki magyar lelkésznek.

1956-ban a népfelkelés földrengése rázta meg Magyarországot, amikor iskolás gyerekek is ezrével menekültek. Ekkor kezdődött Tóth Béla életének eddig legeseménydúsabb és egyben legeredményesebb korszaka. Egyedül Tiroiban 7500 magyar menekültnek, köztük 150 főiskolásnak és 430 középiskolásnak lett lelkiatyja.

Arra a kérdésre, hogy mit tart életében a legfigyelemreméltóbbnak, az ezüstmisés a következő választ adta: «Az isteni gondviselés négy ízben avatkozott be sorsformálóan életembe: az Innsbruckba való kiküldetésemkor; az itteni magyar középiskolában való tanári megbízatásom alkalmával; magyar lelkészi kinevezésem útján 1953-ban és osztrák hittanárrá való kinevezésemkor. Hogy mindezért éppen ma kimondhatatlanul és megindultan hálás vagyok, talán említenem sem kellene.»

HORY LÁSZLÓ

PÁRIZSI HIREK

Február hónap a vidám farsang jegyében telt el a Misszióban. Jelmezes karnevál a gyerekeknek, bál a felnőtteknek; apraja-nagyja vidám szórakozással búcsúztatta a farsangot.

A kicsik ötletes és vidám jelmezekben vonultak fel, melyek egyaránt dicsérték a gyerekek találékonyságát és a szülők áldozatkészségét. Nehéz dolga volt a zsűrinek, aki az első öt díjat a Tavasztündér, a kis Hercegnő, az Indián, a Spanyol nő és Zorro között osztotta el. A felvonulás után Dr. Hieró István, a Misszió leleményes vezetője bűvészműtávjákkal szórakoztatta a gyereksereget.

Nem kisebb sikerrel és vidám szórakozással zajlott le a felnőttek bálja is. A jó hangulatban nagy része volt Szelba Richárd zenekarának, melynek francia zenészei magyaros tűzzel húzták még a csárdást is a táncolók talpa alá.

Immár hatodszor látogatott el hozzánk Párizsba a Mikes Kelemen Kör Münchenből. Ezek a filmvetítéssel gazdagított irodalmi estek a párizsi magyarok kiemelten kedvelt szórakozásai közé

tartoznak a Misszióban. Most is zsúfolt nézőtér előtt lépett az emelvényre Kozma Ferenc, aki a Halhatatlan Arany címmel tartott a nagy költőhöz méltó, bensőséges és fölemelő előadást. A nagyszerű érzékkel összeállított versek és életrajzi adatok ember-közébe hozták a Walesi bárdok íróját, akinek temetésén ott zokogott talpig feketében az özvegy mellett Erzsébet császár-királyné is. Az előadást Nyéki Lajos és F. Bolz Tünde szavalatai, valamint Beethoven szimfóniáinak a versekkel csodálatosan harmonizáló aláfestő zenéje gazdagította.

A nagybőjti lelki konferenciák alkalmából kiváló vendéget üdvözölhettünk a Misszióban: Palágyi Natália szociális testvért, ki Amerikából látogatott el hozzánk és aki Mindszenty bíboros irodájában hosszabb ideig dolgozott. Előadásainak témája az a lelki örökség volt, melyet a mi nagy mártír herceg-prímásunk hagyott ránk. A személyes tanú közvetlen élményével világította meg számunkra a bíboros alakját, példáján keresztül elénk vázolva a kövendő utat, hogy kívánsága szerint megmaradhassunk keresztényeknek és magyaroknak.

SZÓKE KLÁRA

A ZÜRICHI MAGYAR NÖEGYLET

1976 május 2-án, a hó első vasárnapján rendezte hagyományos anyáknapj ünnepélyét a szt. Ferenc plébánia kultúrtermében, Kilchbergstr. 5, Wollishofen.

Megnyitó délután 3 órakor.

Mindenkit szeretettel vár a R e n d e z ő s é g.

A március 15.-i ünnepség keretében

Genfben, márc. 12-én szerepelt Dukász Anna, sepsiszentgyörgyi művésznő, kinek előadását kísérte férje, Vigh István grafikus-művész, vetített rajzaival. Remek előadás, felejthetetlen élmény, hatalmas erkölcsi sikerrel — fejezte ki magát valaki az előadás után. Az előadó művésznő verseivel, énekeivel, prózai előadásával a régi, kisebb hazába, Erdélybe vezette hallgatóit és velük együtt átélte a szabadság gondolatát, az 1848-49-es szabadságharc eszméivel. — Szívvel köszönjük ezt a szépen sikerült estét.

Nagybőjti szentbeszédeket

tartottak Lausanne-ban, Genf-ben Páter Ruzsik Vilmos márc. 6.-7-én; márc. 14-én pedig még Yverdonban is P. de Soós B. Zoltán. A hívek a szokottnál nagyobb számban vettek részt a szentmiséken, melyeken ezeket a bőjti szentbeszédeket tartották. Ápr. 4-ig bezárólag minden szombat, ill. vasárnap lesznek bőjti szentbeszédek Lausanne-ban, Genf-ben, La Tour-ban, Monthey-ban és Yverdonban, minden egyes alkalommal más és más bőjti szónokkal.

P. Solymár János S.J.

1923 - 1976

A hamiltoni Szent István magyar plébánia lelkésze, P. Solymár János márc. 10-én koradélután a torontói Szent Mihály kórházban meghalt.

P. Solymár a hódmezővásárhelyi tanvilágban 1923 dec. 26-án született. Jótevők segítségével kezdte meg iskoláit Hódmezővásárhelyen, majd folytatta 14 éves korától Kalocsán a jezsuiták gimnáziumában. 1943 júniusában tette le az érettségi vizsgát és aug. 14-én a magyar jezsuita redtartomány budai noviciátusában, a Manrézában megkezdte szerzetesi életét.

1948 őszén hagyta el hazáját és a német rendtartomány büreni kollégiumában lett internátusi nevelő. Már ekkor kitűnt azokkal az adottságaival, amelyek révén aztán egész apostoli életében az ifjúság megértő és szeretett barátja tudott lenni. A teológiát Hollandiában a rend maastrichi kollégiumában végezte. Itt is szentelték pappá 1954 aug. 23-án.

P. Solymárt előljárói az Új Világba rendelték. 1958 decemberében bízta meg a hamiltoni püspök a Szent István magyar plébánia vezetésével. Mint hamiltoni plébános azonnal megnyerte híveinek bizalmát. A plébánia egyesületei fellendültek, a Magyar Iskola tanulói és a két cserkészcsapat fiataljai egyszerre tisztelték személyében lelkiatyjukat és szerették barátjukat. Az egyházközség felnőtt társadalmának bizalma és ragaszkodása tette lehetővé a nagy vállalkozást, az új plébánia és lelkészlak megépítését.

1965 őszén P. Solymárt Svédországba rendelték. Stockholmi magyar lelkész-ként kapta rendi előljárójának levelét, hogy térjen vissza Hamiltonba és legyen a nagy építkezésben lévő Szent István magyar plébánián a papi munkában a plébános támasza.

P. Solymár a múlt év szeptember 15-én érkezett vissza Kanadába. Csak itt kerülhetett sor arra, hogy orvosi vizsgálatnak vesse alá magát, beszámolván azokról a tünetekről, amelyek már fél-éve kínozták és amelyeket maga egyszerű gyomorgyengeségnek minősített. A vizsgálat már sejteni engedte, a rá következő műtét pedig félreértést kizárva megmutatta, hogy milyen előrehaladott állapotban van szervezetében a pusztító kór. A torontói Szent Mihály kórházba került, ahol az előző hónapokban infúziós kezelést kapott, hogy a rák terjedését megállítsák. Itt szolgáltatta ki márc. 4-én rendi előljárója a betegek kenetének szentségét. Március 10-én délután 3/4 3-kor rövid kóma után szűnt meg nemes szíve dobogni. A hamiltoni Szent István magyar plébánia templomban feküdt vasárnap délután

ravatalon. P. Ádám János tartományfőnök mondta a torontói, montreáli, hamiltoni, courtlandi és londoni magyar jezsuita atyákkal a koncelebrált temetési misét, és utána a Szent László templom temetőjében helyezték nyugalomra.

A szomorú hír nem ért bennünket váratlanul; mégis alig tudjuk elhinni, hogy János atya nincs többé köztünk. Ha ma Stockholmban jár valaki és nevét említi, könny szökik az emberek szemébe, mert igazi jó lelkipásztor volt. Cserkészfiat, leányait nem kíséri el többé a táborokba, pedig ő volt az Európai Kerületi Cserkész-táborok mindenkor szerett lelkésze. Múlt nyáron Königsteinben még együtt emelgette velük a nagy sátrakat, a nehéz ládákat, s tanította őket a népi fafaragás művészetére. Remek fokosok, kopjafák kerültek ki keze alól. A tábor végén késő éjszakákba nyúlóan, még lámpafénynél is, egy sárkeresztet faragott, rendtársa, Varga Péter sírjára. Ez volt utolsó fafaragása, a testvéri szeretet megható műve. Brüsszeli cserkészek vitték el a sírra.

Betegségéről csak Kanadába való érkezése után hallottunk. Stockholmból még könnyek közt mosolyogva búcsúzott. Hamiltonba már betegen érkezett. Egy hónappal ezelőtt szeretett híveivel, betegen, Lourdes-ba zárandokolt. Szörnyű és megerőltető szenvedés volt ez az út. Már fölállni és leülni sem tudott. Isten akarátába megnyugodva ment vissza Kanadába János atya, majd Hazament a Mennyei Atyához! — De emléke köztünk él.

KOLLEY GYÖRGY

AZ ÉSZAK-FRANCIAORSZÁGI MISSZIÓ ÉLETÉBŐL

Kisebb-nagyobb nehézségek leküzdésével sikerült megrendezni a környékbeli magyarok baráti vacsoráját febr. 28-án szombaton. Sokan voltak már az esti szentmisén. A lelkész Szent Pál szeretet-himnuszát vette elmélkedése tárgyául. Mi világban szétszórt magyarok egybetartozunk, akarva, nem akarva is. A közös gyökér és a szentistváni kereszténység eggyéfnéznek. Az idegenben csak akkor leszünk igazán idegenek és elveszettek, ha leszakadunk erről a gyökérről. Az egységet viszont ápolnunk kell éppen a legnagyobb erény, a szeretet szellemével és gyakorlatával.

Néhányan a szentmise után elvonultak. A ház így is megtelt vendégekkel a vacsoránál. Mme Töröcsik ismét remekelt a finom ételekkel. Mme Halla, Tóth és Acélvári családok süteményei képezték a társasvacsoira folytatását mindenki nagy meglepedésére. Varga és Töröcsik híveink, ifjú erők ügyesen bonyolították le a rendeléseket és a höl-

gyek fáradhatatlanul szolgálták ki a vendégeket. Különös öröm volt, hogy a Cambrai-i magyarok majdnem teljes létszámban vettek részt a vidám esten, amelyről az ifjúság sem hiányzott. Egygyel több indíték arra, hogy a pünkösdi találkozót Cambrai vidékén rendezzük a szokásos zárandoklattal egybekötve.

Mindnyájunk sajnálatára megszokott otthonunkat egy újabbal kell felcserelnünk, mivel tulajdonosai a házat áruba bocsátották. Hálásan köszönjük a Szedmák család eddigi szíves szolgálatait és bízunk benne, hogy az isteni Gondviselés teremtsen számunkra hajlékot a jövőben is. (P.R.V.)

NYÁRI CSERKÉSZTÁBOROK EURÓPÁBAN

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete örömmel hirdeti meg idei, nyári cserkész-táborait.

II. Rákóczi Ferenc 300 éves születési évfordulója alkalmából a festői fekvésű Königsteinben (Bajororsz. Frank. Alb.)

1976 július 29-től - augusztus 9-ig.

A II. Rákóczi Ferenc nagytáborban a következő tábor típusok kerülnek megrendezésre az idén:

I. Szórvány cserkészfiúk és cserkészleányok tábora (10 - 20 éves korig)

II. Iskolatábor:

- Magyarul nem tudó,
- magyarul keveset tudó magyar származású fiúk és leányok számára (9 - 14 éves korig),
- Őrsvezető és kiscserkész őrsvezetőképző, játékvezetői táborok.
- Óregcserkész tábor.

Kiscserkészeink számára (6 - 10 éves) is megrendezzük a hagyományos Kiscserkész tanyázásunkat Bärnhof-i vadász-házunkban. (Kastl b. Amberg mellett.)
Időpont: júl. 29 - aug. 9.

Jelentkezési határidő: 1976 június 15.

Részletes felvilágosítást örömmel ad s tájékoztatást küld a Magyar Cserkészszövetség Európai Kerülete. —

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.
Tel. (089) 982637

Az emléktárból

Az emült napokban gyászjelentést kaptam Magyarországból. Egy régi jó barátom távozott az élők sorából, 76 éves korában. Az utóbbi időben sok halálhír érkezik innen is, onnan is. A századfordulókor vagy a századforduló elején született, két háborút és összemlásokat elszenvedett nemzedék búcsúzik el ettől a világtól. Mindig kevesebben lesznek azok, akik még résztvettek az első világháborúban, vagy akkor voltak gyermekek. Barátom nevének olvasásakor egy rég letűnt világ eseményei és élményei rajzolódtak ki emlékezetemben. Vele kapcsolatban egy kedves és felejthetetlen emléket őrzök, azt szeretném e sorok írásával feleleveníteni.

Jenő barátom, akiről szó van, a M. Kir. Ludovika Akadémia elvégzése után a nyíregyházi huszárokhoz került hadnagyként. Apja is katonatiszt volt az osztrák-magyar ármádiában, tőle örökölte a magyar lovastiszt erényeit és magyar hazája iránt érzett szeretetét. Jóképű, csinos ember volt, kitűnő lovas, több concours és military nyertese.

A trianoni békediktátumként Magyarországra kényszerített országcsönkítés Jenő barátomnak, mint felvidékinek, duplán fájdalmas volt. Számára a «nem nem soha» nem volt üres frázis, a határaiban összeroppant Magyarország felátadásában rendületlenül hitt.

Amikor 1938 november 2-án az első bécsi döntésben Ciano és Ribbentrop aláírásával megszületik a magyar revíziós törekvések teljesülése, Jenő barátom lelki szemei előtt már kirajzolódott a 63 vármegye színes mozaikjából egységgé kerekített Nagymagyarország térképe.

November 6-án, a bécsi döntés értelmében, a magyar csapatok Medved községnél lépték át a cseh határt, november 11-én Horthy Miklós, csapatai élén, bevonult Kassára. Csehszlovákia úgy bomlott szét, ahogy azt 1918-ban Massaryk és Benes összetákolták. Vérének akkor sem áldozta senki, hogy megalakuljon, most hogy felbomlott, ugyancsak senkinek sem volt kedve ennek az államnak a fennmaradásáért meghalni. Még nekik maguknak sem.

A magyar csapatok egy része az esztergomi hídfőnél várta a parancsot a hidon való átkelésre és Párkány községbe történő bevonulásához. A külügyminisztérium sajtóosztályának és az MTI megbízásából én is több újságíró kollégával együtt gépkocsinkkal ott álltunk az esztergomi hídfőnél. Pluhár István mikrofonnal a kezében a műszaki csapatok élén ugyancsak ott várt, hogy az átkelés illetve bevonulás tör-

ténelmi pillanatát közvetíthesse a rádió hallgatóságának. Zimankós, hideg idő volt, jeges szél fújta a Duna felől. Hosszú várakozás után végre elindult a magyar és cseh parlament a híd közepe felé, hogy ott átadják illetve átvegyék a hidat. Pluhár István, anélkül, hogy erre engedélyt kapott volna, egyszerűen csatlakozott a magyar katonai küldöthöz és így a magyar rádió egész hallgatósága hallhatta, amikor Rosenberg cseh százados megcsukló hangon a cseh hadsereg nevében átadta az esztergomi hidat a magyaroknak. Röviddel utána, biztosított menetben, «cseh földre» léptek az első magyar katonák.

Párkány község leírhatatlan lelkesedéssel várta a magyar katonákat, azokat percekben belül elárasztotta virágokkal, de csakhamar elfogyott a BATA cipőüzlet árukészlete is.

Párkányt Léva, Lévát Losonc követte. A mi gépkocsink a magyar csapatokat szinte megelőzve érkezett Losonc főterére, még láttuk elvonulni a cseh csapatok hátvédjét. A lakosság lelkesedése és örömmámora nem ismert határt. A magyar katonaság úgyszólván virágszőnyegen vonult be a városba. Amikor a tömeg — kalapot levéve — egy emberként elénekelte a Himnuszt, kevés szem maradt szárazon. Nagy volt az örööm, amikor a csapatok élén lovagló huszárszakasz egyik kapitányában felismerem Jenő barátomat, amint hatástvadászóan táncoltatta délceg lovát, alig győzött kapkodni a feléje repülő virágok után. Este a Koronában már a cigányokat vezényelte, a dáridózás hajnalban ért véget.

Losonc kedves kis délfelvidéki városa, túlnyomóan magyar lakossággal. Persze csakhamar lekerültek a cseh feliratok, és a Massaryk utcából hamar Horthy Miklós utca lett, de sajnos, tért hódított a sovinizmus, az uram-bátyámkodás és fontos lett, hogy kit kell kegyelmesnek, kit méltóságosnak és kit nagyságosnak titulálni, pedig a cseh republikában a címkorság már rég letűnt. Ami a felvidéki lakosság akkori és a bevonulást követő idők hangulatát illeti, szeretném idézni Padányi-Gulyás Béla barátom most megjelent kitűnő könyvének (Padányi-Gulyás Béla: Valomás egy elsüllyedt világról) idevonatkozó részét. «Felütötte a fejét — írja — az a kardcsörtető magyar sovinizmus, ami önámító optimizmusában azt hiszi, csak rá kell ütni a kardjára és minden sikerül, elfelejtve, hogy ahhoz, ami történt, még a kardját sem kellett kihúznia. De nem csak a «mindent vissza» szólamban kielégülő magyar hazafiság jött divatba, hanem a szomszéd és ezer

esztendő óta a magyarsággal közösségben élő tótságot is mértéktelen sovinsta hangulat fogta el, ami történelmi hagyományok alapján olyan Szlovákiáról álmodott, amelynek határai délen a Balaton partjáig nyúlnak.» Sajnos, így volt. De térjünk most vissza Losoncra.

A bevonulás másnapján napsütéses vasárnap volt. Hálaadó misére gyűltek össze a hívők. Előkerültek a régi, préselt virágokkal és szentképekkel teli, magyarnyelvű imakönyvek. Mindenki felvette legszebb ruháját. Mise előtt a vidéki városokra jellemző korzózás indult meg a főutcán, talpon volt az egész város, zúgtak a harangok, minden idők legszebb vasárnapja köszöntötte a kis városka lakosságát. Katedrális nem lett volna elég nagy a hívőket befogadni.

Jenő barátommal mi is elindultunk a templomba, de már csak az ajtóban tudtunk helyet szorítani. A szép templomi énekek, a pap megható magyarnyelvű prédikációja és a mise végén felhangzott Himnusz megdobogtatott minden szívet.

Kijövet Jenő barátom azt mondta: «Képzeld, tegnap, amikor a városban körülnéztem, két diáklány lépett hozzám, kipirult arccal az egyik azt mondta: 'Százados úr, találkozhatnánk holnap mise után a templom előtt?' Olyan kedvesen kérte, hogy nem tudtam nemet mondani, de ne menj el, utána elme gyünk sörözni a Koszorúba.

Valóban, kis idő múlva a fel-s alá sétáló tömegben ott láttam őt a leányka oldalán. Stefanics mester által készített, fényesre vixelt csizmájában, sapkáján darutollal, fehér kesztyűben, jobbra-balra szalutálva, megtestesítője volt a délceg magyar huszártisztnek.

Az egyik fordulónál hozzájuk léptem. Éppen búcsúzni készültek. «Köszönöm, hogy eljött, százados úr» — mondotta huncut szemével a leányka. «El tudja képzelni, mit jelent egy losonci kislánynak egy magyar huszárral végigsétálni a korzón?» Sarkon fordult és eltűnt a sétálók tömegében. Harmincnyolc éve ennek, — mintha csak nemrég lett volna.

WIMPFEN IVÁN

FATIMAI HIREK

Fatima Barátainak egyesülete ebben az évben is rendez Németországból zárandoklatot a fatimai ünnepekre, május 7. - 16.-ig, a hivatalos menetrepülővel, Frankfurt ill. Düsseldorf-Lisszabon-Faro-Frankfurt ill. Düsseldorf vonalon.

Egynapos tartózkodás lesz Lisszabonban, 6 nap Fatimában és 2 nap a déli partvidéken.

Ütiköltség és teljes ellátás, elsőosztályú hotelokban: DM 1.100.—

Jelentkezési hely és bővebb felvilágosítást ad: FFK, Apartado 6. Fatima, Portugália.

Jelentkezési határidő 1976 március 31.

VI. Pius bécsi látogatása

Hat év híján kétszáz éve látogatott a kényelmes császárvárosba a kereszténység feje, hogy a káros francia fölvilágosodás és felelőtlen környezethatás alá került uralkodót, II. Józsefet jobb belátásra bírja. Megfoghatatlan rövidlátásában ugyanis ő a politikai és gazdasági élet gyökeres, de sikertelen átalakításán kívül — a pápai befolyás korlátozásával, az Egyházat az államhatalom szervének, a papokat pedig hivatalnokoknak tekintette. Mérhetetlen pusztítást vitt végbe 738 szerzetesház (nálunk 134 férfi- és 6 apácakolostor) önkényes feloszlásával és a likvidált tömérdek műkincs s kegytárgy hűtlen hivatalnokok kezére juttatásával.

Nemcsak a papnevelés szellemét tette tönkre, de az istentisztelet legapróbb részleteibe is beavatkozva, méltán érdemelte ki II. Frigyes porosz király gúnyos megjegyzését: «a császár felcsapott sekrestyésnek». Udvös és hasznos intézkedése volt pl. hazánkban 695 új, önálló lelkészség felállítása.

Az általános ellenállás növekvő hatására egyházi intézkedéseit visszavonta ugyan és a szent koronát visszaadta a nemzetnek, de még utolsó napjaiban is azt sajnálta, hogy a magyar népet nem sikerült németté tennie. Világnézeti téren nagyban előmozdította a közömbösség és hitetlenség terjedését s az egyház hatóerejének megbénításával elérte, hogy a magyar katolicizmusnak csak jó száz év után sikerült úgy-ahogy a jozefinizmus lélekromboló hatásait közömbösítenie. A monarchia többi országaiban is hasonló volt a helyzet.

VI. Pius pápát

mindez arra az elhatározásra bírta, hogy az uralkodót székvárosában keresse föl. Meghallgatta hét bíborosa tanácsát és 1782 febr. 27-én útnak indult, hogy 61 éves kora ellenére a hosszú és nehéz utazás fátalmait magára vegye. Márc. 14-én érkezett Görcebe és innen Bécsig hat napig tartott az útja. Útközben sem a hívő nép, sem a papság nem juthatott a Szentatya közelébe, aki így küldöttségeket sem fogadott és harangszó sem köszönhetette — a császártól elrendelt inkognitó igazolására és mintha a nép uralkodója mögött állana s jóváhagyná magatartását...

Neunkirchen városában volt a történelmi találkozó; a császár Miksa öccsével kiszállt díszhintájából a pápa üdvözlésére, aki meghatottan szintén gyalog ment az uralkodó felé, átölelte, mint jószágos atya szeretett gyermekét... Feljegyzések szerint mindketten könnyeztek. A díszes menetet a főváros határában a magyar nemesi testőrség lovaszakasza s a lengyel gárda fogadta és kísérte immár harangzúgás és díszlövés között a kétoldalt sűrű tömegben,

szorosán álló s a pápai áldást fogadó hívők sokaságában. II. Józsefnek tapasztalnia kellett, hogy népe mintha észre sem venné őt és hatalma a Krisztus helytartójáéval össze sem mérhető.

A Szentatya márc. 22-től ápr. 22-ig

tartózkodott Bécsben és sok felé magyar nemesi testőrök kísérték. A hívők lelkesedése határtalan volt, amikor márc. 31-én, húsvétvasárnap a szt. István-dómban ünnepélyes pápai szentmisén vehetett részt, majd a volt jezsuita-templom balkonjáról a pápai áldást fogadhatta.

A pápai látogatásra Bécsbe érkezett a magyar püspöki kar is, élén Batthyány József gr. esztergomi bíborosérsek-hercegprímással, aki mint rangidős bíboros a látogatás alatt fontos szerepet töltött be: ő közvetítette a pápa és a császár között. A húsvétvasárnapi szentmisére ő és Migazzi bécsi érsek kísérte a pápát, akit a főbejáratnál a papság élén gr. Herzan bíboros, a császár szentszéki követe, a későbbi szombathelyi püspök fogadott. Az ünnepi szentmisén a pápai hármaskoronát (tiara) Batthyány bíboros kezelte. A dómban a pápai trónnal szemben az uralkodó számára két lépcsővel alacsonyabb trónt állítottak; a szentmisén azonban már csak a pápa díszemlévénye állott, az alacsonyabbat az előző éjszaka eltávolították. II. József nem is vett részt a pápai szentmisén. A pápa oltárkövét a belefoglalt ereklyékkel együtt s a díszes széket, amelyen a pápa latinnyelvű prédikációját mondta el, az ereklye-kápolnában helyezték el megőrzésre. A nagy történelmi esemény emlékét őrzi még a főoltártól balralevő sekrestye ajtaja fölül helyezett márvány mellszobor is.

A dómban lefolyt ünnepségek után a pápa Migazzi és Batthyány bíborosokkal kocsijába szállt, hogy a kb. 50 ezer főnyi embersokaságot a Kirche am Hof-teri templom erkélyéről pápai áldásban részesítse. A téren a meghatódottság csendjét csak néha törte meg az atyai jóságtól megilletődött emberek zokogása. Ebben a megszentelt csendben hangzott fel Batthyány hercegprímás kérése a nép nevében a Szentatyához a teljes búcsú engedélyezésére. A pápai válasz után a bíboros felolvasta a hártyaívre írott szöveget s azt régi római szokás szerint kettétépvé, leengedte a hívek közé.

A pápai áldás megindító jelene magával ragadta a hatalmas tömeget, a Szentatya szemében is csillogtak a könnyek és a jelenlévő protestánsok is elérzékenyültek. Talán a sors iróniája volt, hogy alig 25 év után ugyanerről a tempomerkélyről hirdette ki II. Ferenc,

hogy a körülmények kövekeztében lemond német-római császári címéről...

Templomlátogatásai s fogadásai mellett

VI. Pius továbbfolytatta a reménytelen tárgyalásokat az uralkodóval, akit — a pápával is tiszteletlenül viselkedő — Kaunitz herceg és köre lebeszélte arról, hogy a pápának engedményeket tegyen. Még az osztrák papságnak is megtiltották, hogy Bécsbe jöhessen a Szentatya üdvözlésére.

Az egyházpolitikai tárgyalások során, de a jozefinista rendeletek végrehajtásában is a püspökök általában bátortalanul viselkedtek; a magyar megyésfőpásztorok heves ellenállását Migazzi érsek és váci püspök igyekezett ugyan enyhíteni, bár ő is és a belga püspökök, Batthyány primás, Esterházy Károly egri és Szily János szombathelyi püspök különösen, a II. József-féle reformok nagy ellenzői voltak és az Egyház s nemzet jogainak írásban és szóban bátor védői.

Apr. 22-én vett búcsút a pápa a császárvárostól.

A császár Mariabrunnban, az első magyar királyné, Gizella emléktől megszentelt helyen VI. Pius pápával még részt vett egy templomi áhítaton, majd a Szentatya megáldotta őt és kocsijába szállt. Mielőtt a császár visszatért Bécsbe, az ottani ágostonrendieknek meghagyta a búcsúvétel történeti megőrkítését, de 14 nap múlva bizottság szállt ki a terjedelmes kolostorba és II. József nevében feloszlatta azt. Hírek szivárogtak ki arról, hogy a vakmerő uralkodót az egyházi kiközösítés büntetésétől valószínűen egyre rosszabbodó egészségi állapota mentette meg.

Cser-Palkovits István SJ

Megjelent

a *Mindszenty Emlékbizottság* kiadásában Mindszenty bíboros színes fényképe hármaskoronában: nagy- közép és levelezőlap formában.

A képek a magyar lelkészeknél és 8 München 81. Oberföhringer-Str. 40 alatt rendelhetők meg, darabonként 5 - 3 - 1 DM-ért.

Mivel a képek jövedelme a Máriacelli Mindszenty - Emlékstáció költségeire megy, fölfizetéseket köszönettel kérünk.

Mindszenty-Emlékbizottság
nevében

Harangozó Ferenc

HIRDETÉSEK

AZ ÉLETÜNK ELFOGAD

hirdetéseket, azok közlését kérjük a Gazdasági Bizottságon át beküldeni:

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést!

MAGYAR KOLCSÓNKÖNYVTÁR

Többek kérésére közöljük, hogy a Landesbibliothek keretén belül működő

Magyar Könyvtár

szívesen fogadja minden Svájcban élő magyar-nyelven olvasni szerető jelentkezését. A könyvtár használata díjtalan. A könyvek cseréje posta útján történik.

Jelentkezés magyarul írásban. Cím:

Schweizerische Landesbibliothek

Ungarische Abteilung

Hallwylstr. 15.

3003 Bern

TÉTÉNY —

UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN

Inhaber: Bayer Oszkár

München 2. Kreittmayerstr. 26.

Tel. 196393, nach 20 Uhr: 585502

0.7 literes palackolásban:

Debrői Hárslevelű	DM 5.50
Badacsonyi Kéknyelű	5.95
Badacsonyi Szürkebarát	5.85
Soproni Kékfrankos	5.75
Domsztlói Muskotály	5.85
Domsztlói Tramini	6.30
Villányi Burgundi	5.85
Hajósi Cabernet	5.90
Tokaji Aszu 4 Puttonyos	12.40

1 literes palackolásban:

Alföldi olasz Rizling	4.80
Alföldi Kékfrankos	4.80
Téli Szalámi	20.—
Csabai kolbász	17.50

inc. MWST, Preise ab Lager, Preise sind bis zur nächsten Preisliste gültig. Kartenvétnél üvegenként 20 fillér árengedmény. Üveges árut nem postázunk.

Még kapható:

Bayer Oszkár, Ecke Kazmair-Trappentreustr.
Horváth János, München 2.
Tumblingerstr. 28.

Németországban dolgozó, német állampolgárság előtt álló, biztos állásban lévő, középkorú, egyedül álló, saját lakással rendelkező budapesti autószerelő, keres lelkiekben megértő, becsületes godnolkozású, házias, jó-megjelenésű magyar hölgyet, egy későbbi házasság céljából. Fényképes leveleket «Megértés» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Diószeghy Tibor hites tolmács és fordító (magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít.

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

Tel. 02101/ 541317

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás kolbász grillsütésre vákuumcsomagolásban	DM 16.—
1 kg paprikás szárazkolbász	" 15.—
1 kg paprikás frissen füstölt kolbász	" 13.—
1 kg véreshurka	" 8.40
1 kg májashurka	" 8.40
1 kg vastag húsos szalonna	" 9.60
1 kg paprikás tokaszalonna	" 8.80
1 kg disznósajt	" 10.60
1 kg füstölt sonka	" 20.—
1 kg füstölt sertésborda	" 8.80
1 kg csülök	" 8.80
1 kg friss tepertő	" 12.—

Utánvétellel és csak *belföldre* szállítunk: 5 kg-on felüli rendeléseknél portómentesen és csupán az *expressz-díjat* számítjuk fel.

Taubel Mihály hentesmester

Peter-Rosegger-Str. 3.

D - 6710 Frankenthal

Tel. 06233 / 62693

Magyar-német és német-magyar fordításokat

olcsón és gyorsan elvégez, magyar-nyelvű okiratairól hitelesített másolatot készít és — másnyelvű okiratok fordítását korrekten elintézi —

W. Divy hiteles fordító és tolmács.

D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

Tel. 07541/ 71391

Diplomás mérnök,

36/172, nőtlen, ún. volkdeutsch, önálló vállalkozással egy Stuttgart környéki nagyvárosban, keres melegsívű, kellemes külsejű feleséget egy diplomás (vagy azzal egyenértékű végzettségű) magyar vagy német származású hölgy személyében. Részletes levelet és fényképet «Mindig korrekt» jelígre kér az

Életünk Gazdasági Bizottságához,

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

38/164 egyedül álló,

egyetemet végzett, helyes barna nő, német származással és magyar neveléssel, megismerkedne jólelkű, becsületes férfivel házasság céljából. Hobbija: gyermeknevelés (bár nincs sajátja), főzés, kert, állatok, sport, orvostudomány. Kedves levelét, lehetőleg fényképpel «Egyedül lenni rossz» jelígre várja az

Életünk Gazdasági Bizottságához,

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

METROPOLITAN VERLAG

CH - 4142 Münchenstein, Teichweg 16.
Schweiz

Tel. (061) 46 59 02

Korlátolt példányszámban ismét kapható könyvek:

sFr. = DM

Vaszary Gábor: Hárman egymás ellen (Kanada)	20.—
Vaszary Gábor: Ő (Kanada)	20.—
Márai Sándor: Rómában történt valami (Kanada)	30.—
Márai Sándor: Föld... föld (K.)	30.—
Svetana (Sztálin lánya): Hús levél egy jóbaráthoz (USA)	13.—
Halász Péter: Eltévedt utas (USA)	12.—
Mécs László: Aranygyapjú (Válogatott versek) (USA)	31.—
Megyery Sári: ...én is voltam jávorfácska (újdonság) (Párizs)	20.—
Gábor Áron: Ázsia preremén (München)	20.—
Illyés Elemér: Erdély változása (újdonság) München	26.—
Claire Kenneth: Éjszaka Kairóban (USA)	24.—
Holdfény Hawaiiban (USA)	24.—
Neonfény a Nilus felett (USA)	24.—
A hermelines hölgy (USA)	24.—
Baráth Tibor: A magyar népek őstörténete I-III. (Kanada)	96.—
A kötetek külön-külön is kaphatók, kötetenként (Az első kötet kartonált a II. és III. műanyag kötésben)	35.—
Dr. Bobula Ida: Kétezer magyar név SUMIR eredete (Kanada)	12.—
Móra Ferenc: Ének a búzamezőkről (Wien)	17.—
Harsányi Zsolt: Magyar rabszövidia (Jugoszlávia)	28.—
Hemingway: Akikért a harang szól (Kriterion)	12.—
Hemingway: Búcsú a fegyverektől (Magyarország)	10.—
Hemingway: Az öreg halász és a tenger (Budapest)	4.—
Jack London: Aranyásók Alaszkában (Kriterion)	8.—
Jack London: Martin Eden (Bp.)	10.—
Jack London: A vaspata (Bp.)	8.—
Jack London: A vadon szava (Bp.)	5.—
Zola Emil: A patkányfogó (Krit.)	10.—
Zola Emil: Életöröm (Kriterion)	10.—
Hemingway: Elbeszélések (Bp.)	16.—
Fodor István: Verecke híres utján (A magyar nép őstörténete (Bp.)	6.—
Megjelent: Világtörténet képekben II. kötet (újkor és legújabbkor) Az I. II. kötet együtt	154.—
Biblia, az Ó- és Újtestamentum együtt 1471 oldal (nagyform.)	45.—
Újszövetségi szentírás, 1328 old. (kisform.)	16.—

MAGYAROS MÓDON KÉSZÍTETT
HENTESÁRU

1 kg Füstölt kolbász sütni vagy főzni	DM 14.—
1 kg Puszta Salami	14.—
1 kg Paprikás szalámi, csabai m.	18.—
1 kg Magyar téliszalámi	20.—
1 kg Bácskai hurka, füstölt	10.—
1 kg Véres vagy májas hurka, sütnivaló	9.—
1 kg Disznósajt, gyomorba tölt.	10.—
1 kg Fehér sósszalonna 5-6 cm	9.—
1 kg Füstölt sertésborda	9.—
1 kg Füstölt hasaszalonna	10.—
1 kg Paprikás-fokhagymás toka- szalonna	10.—

Garantáltan friss áruk! — Mindent légmentes csomagolásban küldünk!

Viktor Pál

Wurstspezialitäten

D - 7063 Welzheim

Postfach: 1343 — Tel. 07182/67-36

Németországban, élő jugoszláviai magyar nő, 41/165, megismerkedne Hollandiában élő, káros szenvedélytől mentes férfivel, akivel megosztaná a hátralévő éveit. Válaszokat «Nem jó egyedül lenni» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

50 éves, nőtlen, káros szenvedélyektől mentes, érettségizett villanyszerelő, keres melegszívű feleséget. Lehetőleg fényképes leveleket «Korrektet» jelígre vár az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Magyar végzet 1944 október 15

cím alatt jelenik meg a közeljövőben *Aggteleky Béla* szkv. altábornagy közel két évtizeden át tartó történelemkutató vitalevelezésének kiadása.

A rendkívül meggyőző levelezés anyaga minegy 400 oldalon, változtatás nélkül, eredeti szövegmásolatban kerül kinyomásra.

Ezzel az anyaggal rendkívül komoly dokumentáció kerül a második világháború története iránt érdeklődő olvasók és történészek kezébe.

A könyv ára kemény vászonkötésben 16.— dollár vagy annak megfelelő értékben átszámított más valuta. Megrendelhető a kiadó *Balogh József, Pf. CH-6005 Luzern, címén. Befizetés: Schweiz. Volsbank, CH-6002 Luzern, Postcheckrechnung Nr. 60-25, Postcheckamt: Luzern. Feladóvevény hátlapjára irandó: József Balogh Kt.-Nr. 118 240, vagy nemzetközi money orderen útján.*

Magyar - cseh - szlovák nyelven

fordításokat és okmányhitesítéseket Dr. jur. Josef Stark bírósági tolmács és fordító vállal.

D - 5000 Köln-Lindenthal 41,

Falkenburgstr. 32. Tel. 0221/ 43 53 63

MINDENKOR IDŐSZERŰ KÖNYVEK
ÉS HANGLEMEZEK!

Mindszenty J.: Emlékirataim	DM 42.—
ugyanaz papírkötésben	34.—
Szoltsenyicin: Gulag szigetsop.	32.—
Megjelent Gustav Henney: Ungarn zwischen Ost und West	32.—
Márai S. legújabb könyve:	
Erősítő	20.—
Márai S.: Föld, föld	25.—
Szabó Dezső sorozat első kötet: Az egész látóhatár I.	32.—
Nyirő J. Havasok könyve	20.—
C. Kenneth: Éjszaka Kairóban — Neonfény, Holdfény Hawaiban — Hermelines hölgy, Egon naplója darabonként	24.—
Előjegyezhető Randevu Rómában!	

A 2755 Hazafias dalok 22.—
Ott, ahol zúg az a... Erdélyi himnusz, Kis lak áll a nagy Duna mentében, Krasznahorka büszke vára, stb. Minden dal énekelve, kiváló zenekísérettel

LPX 17476 Breiter János lemeze 20.—
Szalmaláng, Kis Katóka, Akit én szeretek, Szép szenyorita, Boldog az az ember, Lehet, hogy túlságosan szerettelek, stb. nagy slágerek (Vámosi-Koós-Korda Sárosi K. és Harangozó T. énekelnek)

VÁSÁROLJON ÉRTÉKES MAGYARORSZÁGI KÖNYVEKET!

Kodolányi: Boldog Margit	9.—
Kodolányi: A vas fiai I-II.	22.—
Kodolányi: Julianus barát	14.—
Kuncz Aladár: Fekete kolostor	16.—
Ráth Végh: Az emberi butaság	19.—
Ráth Végh: Szerelem házasság	19.—
Zsigray: Sugár úti palota	18.—
Móricz: Erdély I-III. — csak	25.—
Dr. Szendey: Orvos a családban	18.—
Lengyel: Régi magyar mondák	13.—
Lengyel: Mondák a török világból és a kuruc korból	15.—
Nagy magyarok idegenben	11.—
A magyarok elődeiről	13.—
A második világháború története	31.—
Wallace: Ben Hur	13.—

Ajánlatunk a tavaszi-nyári szabad ágra!

Queen: Gyilkosság rendelésre	6.—
Gardner: A kölcsönkért lány esete	8.—
A. Christie: Poirot karácsonya	10.—
Chandler: Eikéstél Terry	11.—
Szabó László: Bűnügyi múzeum	17.—
Szabó László: Bírák mesélik	15.—
Rejtő - P. Howard: A 14-karátos autó	8.—

Kérje díjtalan katalógusunkat!

MUSICA HUNGARICA - 8 München 40

Agnesstr. 45. Tel. (089) 180-911

Középkorú, szelid, házias, magára igényes kereskedelmi dolgozó asszony, rendezett anyagiakkal, keres független, komolyszándékú, intelligens levelező partnert. Választ «Harmonia» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Frankfurt környékén élő,

kedves vidám, jómegjelenésű szőke, 55 éves asszony megismerkedne rendezett körülmények között élő hozzáillő intelligens férfivel. «Vártam Rád» jelígre kér választ az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

BERNI HIREK

A Magyarok Nagyasszonyáról elnevezett berni missziós Egyházközség f. évi február 21-én tartotta meg a plébánia termében ezévi tisztújító közgyűlést.

P. Cserhádi Ferenc missziós plébános köszöntötte megjelent híveinek szépszámú csoportját, majd beszámolt az Egyházközség elmúlt évi munkájáról, eredményeiről és rendezvényeiről.

A beszámoló után Halmai Gyula pénztáros tette meg pénztári jelentését, melyet a közgyűlés az ellenőrök javaslataira, köszönetének kifejezése mellett egyhangúlag elfogadott.

Az egyházközség elnöke, Dr. Lakatos János, fejezte ki ezután köszönetét a missziós plébánosnak, minden tisztséget viselőnek, valamint a közösség tagjainak buzgalkodásukért, segítő készségükért, majd bejelentette a vezetőség lemondását.

A megejtett új választás újból a régi vezetőséget választotta meg.

Cserhádi atya ezután ismertette az egyházi közösség ezévi feladatait, terveit, amelyeknek megvalósításához híveinek segítségét kérte, majd a közgyűlést befejezettnek nyilvánította.

A közgyűlés után kedves, családias hangulatban ünnepelték a megjelentek Cserhádi atya jubileumát abból az alkalmából, hogy 10 esztendő óta áll a berni egyházközség élén. A hívek ragaszkodásuk jeléül kedves ajándékkal köszöntötték lelkipásztorukat. Az ünnepelést közös vacsora követte, amely jó hangulatban a késői órákig tartott.

Olaszországban egyre aggasztóbb méreteket ölt a templomi kincsek rablása. A legutóbbi nagy műkincs-rablást Firenze közelében és Piedimonte D'Alife templomában követték el. Itt összetörték Szent Marcellinus ezüst szobrát és a rajta lévő drágaköveket, továbbá 35 kisebb szobrot raboltak el. Az év kezdete óta tíz olasz templomba, kápolnába, kolostorba törtek be és raboltak el félmérhetetlen értékű kincseket.

Rövid hírek

A velencei Szent György-sziget benézes templomában arany feszületben Szt. Kereszt ereklyére találtak. A nemrég előkerült dokumentumok szerint az ereklyét 1605 körül ajándékozta a pápa a velencei dogának. Grimani doge halála után leánya örökölte az ereklyét és úgy rendelkezett, hogy halála után sirja felett, a Szent Kereszt oltáron állítsák fel. Elhatározását egy későbbi, 1689-ből való okmány is igazolja.

A londoni Westminster katedrális káptalanja felhívással fordult a katolikus hívekhez, adományaival tegye lehetővé a pusztulásra ítélt katedrális restaurálását. Sürgős javításra lenne szükség a tetőszerkezetben és a 2. világháború okozta bomba-károk helyreállításánál. A Westminster katedrális a századfordulón Bentley építész tervei szerint, neo-bizánci stílusban épült és 1903-ban szentelték fel.

Az osztrák katolikusok az elmúlt évben 43,5 millió Schillinget gyűjtöttek a missziók támogatására. 1974-hez viszonyítva 10,6 %-kal többet.

Etiópiai jelentések szerint valószínűleg katonai törvényszék elé állítják Theophilos pátriárkát, akit azzal vádolnak, Hailé Szelasszié bizalmasa volt és a reakciós erővel működött együtt. A pátriárka tartózkodási helye ismeretlen, valószínűleg a katonai diktatúra foglya. Hírszolgálati irodák jelentése szerint várható, hogy katonai bíróság elé állítják és nem zárják ki annak lehetőségét, hogy halálbüntetéssel sújtják.

A Vatikánban a hagyományos nagyböjti lelkigyakorlatot március 7-13-ig tartották, amelyen a Pápa is résztvevett. Ezidő alatt elmaradtak a kihallgatások és az ugyancsak hagyományos szerdai átlános kihallgatás is.

Zágráb katedrálisát zsúfolásig megtöltötték a hívők azon az ünnepi szentmisén, amelyet Stepinac kardinális halálának 16. évfordulóján tartottak. Bár az ünnepi szentmise hétköznapi volt, a hívek megszámlálhatatlan serege vonult el egész nap sirjánál és helyezte el virágait. Közöttük feltűnően sok volt a fiatal.

A missziós országokban emelkedik a papi hivatások száma. A legújabb adatok szerint 1964-1975. között a szemináriumok száma 81-ről 99-re nőtt, a teológusoké pedig 5700-ról 8652-re. A statisztika szerint első helyen az afrikai országok állnak, élen Nigéria, Tanzánia, Uganda, Zaire, Ázsiában pedig India és Vietnam.

Assisi Szent Ferenc halálának 750. évfordulójára készül az egész világ, különösen rendje, a Ferences-rend. Ünnepek, kiállítások, konferenciák és zárandoklatok idézik fel a Szent emi-

két és szellemét, aki 1226. október 3-án halt meg.

Párizs érseke, Marty kardinális szerint a francia katolicizmusnak missziós lendületre lenne szüksége. Szerinte a francia híveknek mindössze 25 %-a gyakorló katolikus. Rezignálásra mégsincs ok — mondotta — mert a francia ifjúság körében egyre világosabb irányváltás jelei bontakoznak ki. Ezt bizonyítja, hogy az elmúlt év utolsó negyedében 19 fiatal kérte felvételét szemináriumokba, tehát emelkedik a papi hivatások száma.

Rómában 87 éves korában elhunyt Efreml Efreml Forni kardinális. Halála előtt két nappal betegyán felkereste a pápa is. A kardinális halálával a bíborosi kollégiumnak már csak 118 tagja van, közülük 19 betöltötte 80. életévét és nem vehet részt egy pápaválasztó konklávéban.

A 85. Németországi Katolikus Napokat 1978 szeptember 18-án Freiburgban tartják. A találkozót szervezési nehézségek miatt a tervezettnél egy héttel későbbre kellett halasztani. Erre az időpontra végetérnek az ország minden tartományában a nyári szabadságok.

Egyenlítő-Guineában erősödik a katolikus egyház elleni harc. A diktátor elnök megtiltotta minden egyházi jellegű összejövetelt, szertartásokat megtartását, mint pl. a temetés, vagy keresztelés. Rendelete értelmében a lelkészeknek tilos elhagyniuk állomáshelyüket. Ugyancsak megtiltotta nekik, hogy a hívektől bármiféle adományt, vagy támogatást elfogadjanak.

Innsbruckban családi tanácsadó szolgálatot létesített az egyházmegye. A tanácsadás területe kiterjed a terhesség problémáin kívül a családtervezés, a szexuális kérdések, a házastársi kapcsolat és a család szociális és jogi problémáira is.

Különös vendégek jártak nemrég a Vatikánban. VI. Pál pápa fogadta a japán sintoista főpapot és 26 tagú kíséretét. A japán főpap kiemelte, hogy a kereszténység és a sintoizmus közötti jó kapcsolatok 400 évre nyúlnak vissza. «Amikor első japán delegációnk Rómába jött, hogy a pápának hódoljon, készült el legszebb templomunk és ugyanakkor épült a Szent Péter bazilika is».

A nyugatberlini Kolping-csoport nemrég a nagy arany Kolping-éremmel tüntette ki Stingl elnököt, a Nürnbergi Munkügyi Intézet vezetőjét. Stingl elnök maga is tagja egy berlini Kolping családnak, hosszú ideig berlini CDU-képviselő volt, továbbá számos más katolikus intézmény és egyesület tevékeny tagja ma is.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1975 január 1-től

14.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk

közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)

Frongartenstr. 15.

9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúltra is

14.— svájci frank, ha azonban

légipostával kéri valaki a lapot,

25.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:

Ungarische Buchdruckerei,

9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.

(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 14.— svájci frank

más országban ennek megfelelő valuta

Egyes szám ára 1.20 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen

Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische

Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,

Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei

Sparkassa der Administration

St. Gallen.

Bezugspreis jährlich: 14.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetések pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!